

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

Raport

z badania ankietowego

przeprowadzonego na potrzeby

Stowarzyszenia

„Lokalna Grupa działania – U ŹRÓDEŁ”

Modliszewice, kwiecień 2015

Copyright © by LGD U ŹRÓDEŁ
STOWARZYSZENIE „LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA – U ŹRÓDEŁ”
ul. Piotrkowska 30; Modliszewice, 26-200 Końskie; tel/fax 41-375-95-33, www.uzrodel.pl
KRS 0000301138; REGON 260219814; NIP 658-193-02-11

Spis treści

I.	Ogólne informacje o badaniu	3
II.	Obszar badania	6
III.	Struktura próby badawczej	7
IV.	Diagnoza stanu zastanego - wyniki badań ankietowych	11
V.	Wnioski, oceny i rekomendacje.....	31
VI.	Wniosek ogólny	43
VII.	Załączniki nr 1 – Kwestionariusz ankietowy.....	44

I. Ogólne informacje o badaniu

Niniejszy raport został opracowany z badania ankietowego przeprowadzonego dla Stowarzyszenia „Lokalna Grupa działania –U ŹRÓDEŁ” i zawiera następujące elementy:

- ogólny opis przeprowadzonego badania,
- charakterystykę obszaru i populacji ankietowanych,
- cele i metodykę przeprowadzonego badania,
- diagnozę stanu obecnego obszarów podlegających badaniu,
- ocenę, wnioski i rekomendacje oraz proponowane sposoby ich implementacji w nowej perspektywie programowania,

Celem ogólnym badania ankietowego było uzyskanie szczegółowych informacji, które pozwolą Lokalnej Grupie Działania U ŹRÓDEŁ na podjęcie działań doskonalących tj. służących podniesieniu jakości, efektywności i skuteczności podczas procesu tworzenia Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2022.

Badanie polegało na zasięgnięciu opinii mieszkańców na temat ich potrzeb i oczekiwań w formie badania ankietowego na próbie celowej, z uwzględnieniem osób defaworyzowanych i przy uwzględnieniu celów priorytetowych PROW na lata 2014 -2020 i stanowi część wielopłaszczyznowej diagnozy na temat odbioru dotychczasowych osiągnięć i dalszych kierunków rozwoju Lokalnej Grupy Działania.

Ankieta jest także elementem uspołecznionej diagnozy w zakresie przygotowywania LSR dla obszaru LGD na przyszły okres programowania. W połączeniu z analizą SWOT i innymi narzędziami (np. spotkaniami dyskusyjnymi) stanowi podstawę do wypracowania i zaprezentowania stanowiska wspomagającego opracowanie przyszłych celów w nowej strategii. Wszystkie bowiem te narzędzia wzajemnie się uzupełniają, ale też są wyodrębnione analitycznie „nie gubiąc” przy tym całościowego podejścia.

W celu przeprowadzenia badania wykorzystano następujące metodyki badawcze:

- badanie ankietowe (kwestionariusz ankietowy – załącznik nr 1)) obejmujące wszystkie gminy wchodzące w skład LGD (metoda ilościowa),
- badanie telefoniczne,
- indywidualne wywiady pogłębione (metoda jakościowa) – ankieter rozmawiał w "cztery oczy" z respondentem. Ich celem było uzyskanie szczegółowych opinii i informacji od konkretnych osób- np. w celu wyjaśnienia natury badanego zjawiska, dookreślenia pojęć, dotarcia do istoty rzeczy, otrzymania informacji, których trudno byłoby uzyskać innymi metodami, np. zwykłą ankietą..

Zastosowane techniki badawcze.

- W przypadku metody ilościowej (**metoda ankietowa**) zastosowano kwestionariusz ankietowy w wersji papierowej. Pozwoliło to na sprawdzenie opinii respondentów z wytypowanych obszarów badania oraz pozyskanie danych do analiz i wnioskowania. Zasadnym było użycie papierowego kwestionariusza z uwagi na możliwość prowadzenia badań na dużą skalę i obszar oraz szybkiego i jednoczesnego dotarcia do licznej grupy respondentów. Ponadto za wyborem tego narzędzia badania przemówiły pozytywne argumenty dotyczące badacza i respondentów, np. możliwość wypełniania ankiety w dogodnym dla ankietowanego czasie oraz miejscu, możliwość dokładnej analizy pytań z racji braku ograniczeń czasowych. Kwestionariusz składał się z pytań otwartych oraz pytań zamkniętych. W wielu przypadkach respondenci mieli możliwość udzielenia odpowiedzi na pytanie wielokrotnego wyboru.
- Drugą z wykorzystywanych metodyk badawczych były indywidualne wywiady pogłębione (ang. individual in-depth interview, IDI). Jest to badanie jakościowe, które opiera się na indywidualnej rozmowie z respondentem. Wywiad częściowo ustrukturyzowany trwał od 20 do 60 minut. Dobór metody był zasadny z uwagi na możliwość wzbogacenia informacji uzyskanych drogą badania ilościowego (badanie ankietowe).

Badanie ankietowe zrealizowano jednocześnie w 9 gminach, przy użyciu tego samego narzędzia badawczego oraz przy zastosowaniu tej samej metodologii. Badanie przeprowadziło 7 ankierów, w okresie od 26.03.2015r. do 17.04.2015r. Wcześniej mieszkańcy gminy zostali poinformowani o celach, podmiotach zlecających oraz realizujących badanie. W badaniu wykorzystano ten sam kwestionariusz, dzięki czemu możliwa będzie analiza porównawcza gmin. Badanie przeprowadzono na próbie losowej.

Liczba ankiet była obliczana proporcjonalnie do liczby mieszkańców danej gminy w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców obszaru LGD wg stanu na dzień 31.12.2013 r. tj. wg wzoru: liczba mieszkańców w danej gminie : liczba ludności obszaru x 100 % - otrzymany procent x 900 = liczba ankiet na gminę.

Gmina	Liczba ludności na koniec 2013r.	Udział procentowy w ogólnej licznie ludności obszaru	Liczba ankiet przypadających na daną gminę
Bliżyn	8392	12%	108
Białaczów	5936	8%	72
Gowarczów	4760	7%	63
Końskie gmina miejsko- wiejska	36450 (-20281 miasto Końskie) 16169	23%	207
Paradyż	4432	6%	54
Ruda Maleniecka	3231	5%	45
Smyków	3797	5%	45
Stąporków - gmina miejsko- wiejska	17917	25%	225
Żarnów	6119	9%	81
Ogółem obszar LGD	91034 70753- bez miasta Końskie	100%	900

Do badania zastosowano podejście, które opiera się na założeniu, iż mieszkańcy dyskutują o sprawach gminy, miejsca w którym zamieszkują i wymieniają się opiniami. W związku z powyższym przyjęto następującą technikę badawczą:

- ankieter udawał się do mieszkania prywatnego lub miejsca pracy respondenta, wręczał ankietę a następnie umawiał się na jej odbiór lub czekał na jej wypełnienie. W przypadku niezrozumiałych pytań, dookreślał pojęcia,
- rozmowa telefoniczna,
- w niektórych przypadkach możliwa była do zastosowanie metoda wywiadu pogłębionego.

Liczebności zrealizowanych prób można uznać za wystarczające do wyciągania wniosków zarówno o populacji mieszkańców obszaru LGD jak i trendach w określaniu celów na przyszły okres programowania.

W raporcie przedstawiono wyniki analizy, przy czym pogłębionej analizie poddano te pytania, które mogą być istotne z punktu przyszłego widzenia funkcjonowania LGD „U ŹRÓDEŁ”. Dołączono zbiorcze zestawienia odpowiedzi na wszystkie pytania ankiety.

II. Obszar badania

Do badania wybrano mieszkańców miejscowości z obszaru dziewięciu gmin członkowskich Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania – U ŹRÓDEŁ” tj. gmin: Końskie (z wyłączeniem miasta), Gowarczów, Smyków, Ruda Maleniecka, Stąporków, Bliżyn, Białaczów, Paradyż, Żarnów.

Badanie miało spełnić trzy podstawowe cele :

- poznać stan wiedzy społeczności lokalnej w poszczególnych gminach obszaru działania, w różnych grupach wiekowych i w podziale na płeć, o LGD „U ŹRÓDEŁ”, równocześnie realizując działalność informacyjną na przyszłość; (pytania 1-2 i 12-13 kwestionariusza ankiety).
- zbadać stan procesu oddziaływania i odczuć społeczności lokalnej na temat zachodzących zmian (również na skutek dotychczasowych działań w poszczególnych celach głównych strategii) i stopnia ich zaangażowania się w ten proces (pytania 3-8 kwestionariusza ankiety).
- określić potrzeby i kierunki działań dla okresu programowania 2014-2020; (pytania 9,10,11 kwestionariusza ankiety).

Do realizacji tych celów skonstruowano odpowiednią ankietę, dobrano ankierów oraz wytypowano miejscowości we wszystkich gminach obszaru działania LGD, w których zakładano przeprowadzenie badania.

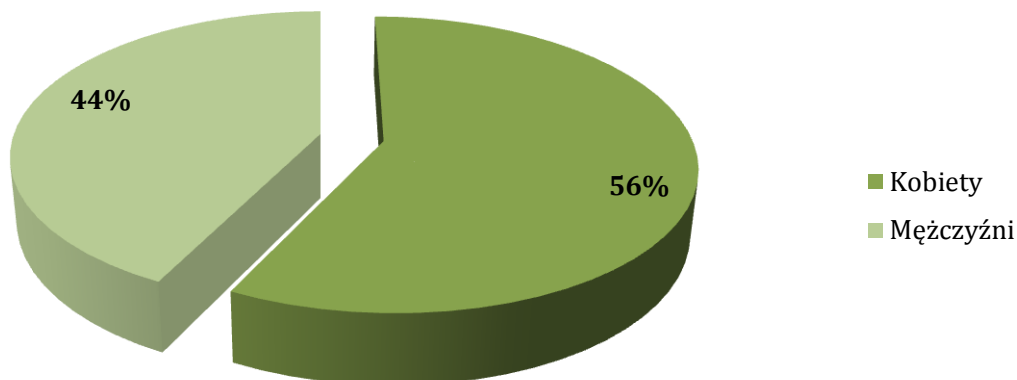
Założono, że badanie obejmie grupę ok. 900 osób, uznając, że na tym etapie będzie to liczba miarodajna i wystarczająca do spełnienia celu procesu badawczego. Badania ankietowe objęły grupę osób dorosłych, powyżej 18 roku życia w wytypowanych miejscowościach całego obszaru działania LGD „U ŹRÓDEŁ” tj. 9gmin. Zostały one przeprowadzone w sposób bezpośredni na spotkaniach ze społecznością lokalną (spotkania w domach, zebrania wiejskie, spotkania okazjonalne takie jak np. spotkania Kół Gospodyń Wiejskich itp.) przez wybranych ankierów. Ankierzy byli przeszkoleni aby dobierać różnych respondentów tj. zróżnicować ich ze względu na płeć, wiek, status społeczny i zawodowy bez określania liczby w poszczególnych tych grupach. Ankierzy zostali wyposażeni w odpowiednie narzędzia tj. komplet ankiet przypadających na danego ankiera, teczkę, długopisy i plakietkę z imieniem i nazwiskiem i numerem ankiera oraz nazwą organizacji w imieniu której przeprowadzają badanie.

III. Struktura próby badawczej

Udział w badaniu wzięło 900 ankietowanych /respondentów

1. Płeć

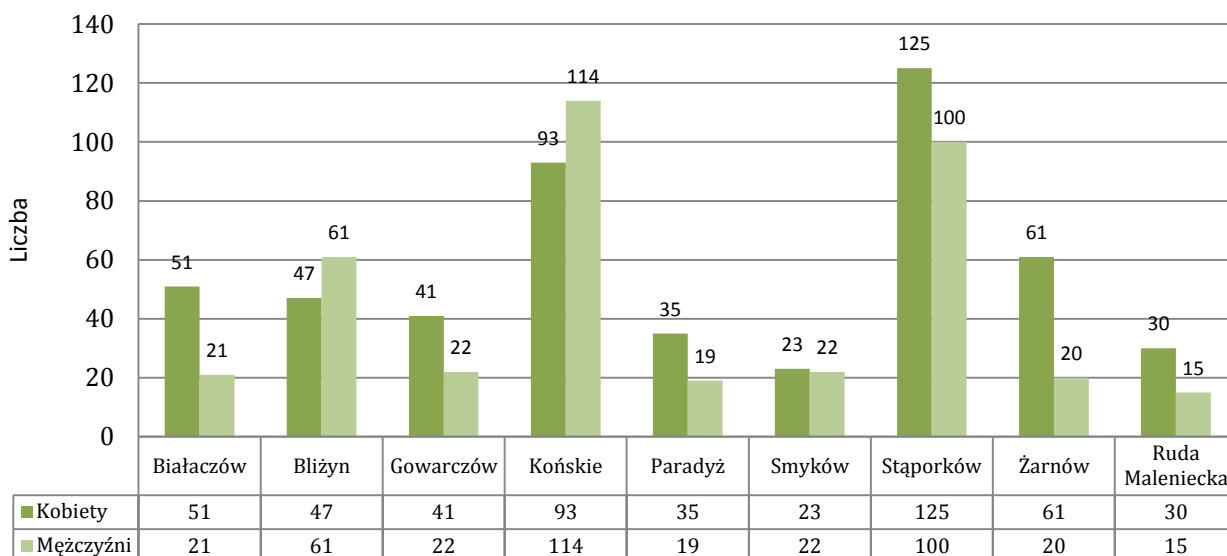
Respondenci w podziale na płeć

Jak wynika z analizy, udział w badaniu wzięło 506 kobiet co stanowi 56% ogółu badanych, 394 mężczyzn co stanowi 44% badanych.

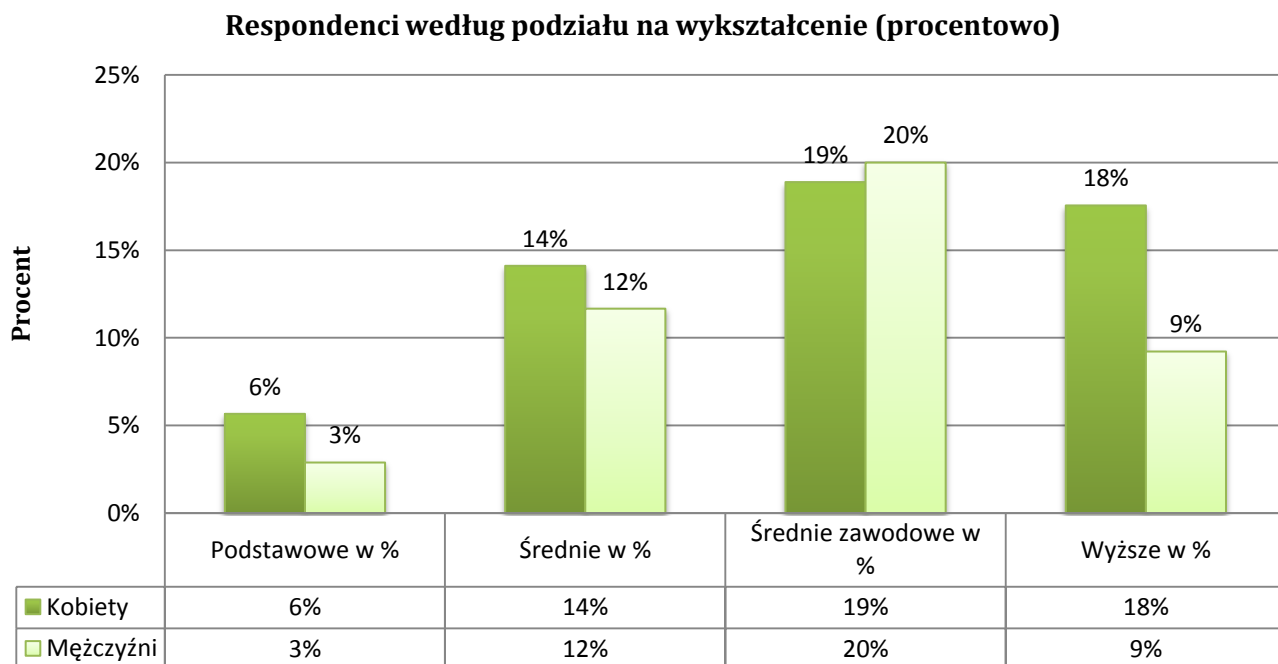
2. Płeć

Respondenci według podziału na płeć i gminy

Biorąc po uwagę udział kobiet i mężczyzn w poszczególnych gminach, można stwierdzić, iż w gminie Smyków udział ten był wyrównany. W gminie Żarnów i Białaczów przeważały kobiety wśród ankietowanych, natomiast w gminach Bliżyn i Końskie udział mężczyzn był większy niż udział kobiet.

3. Wykształcenie.

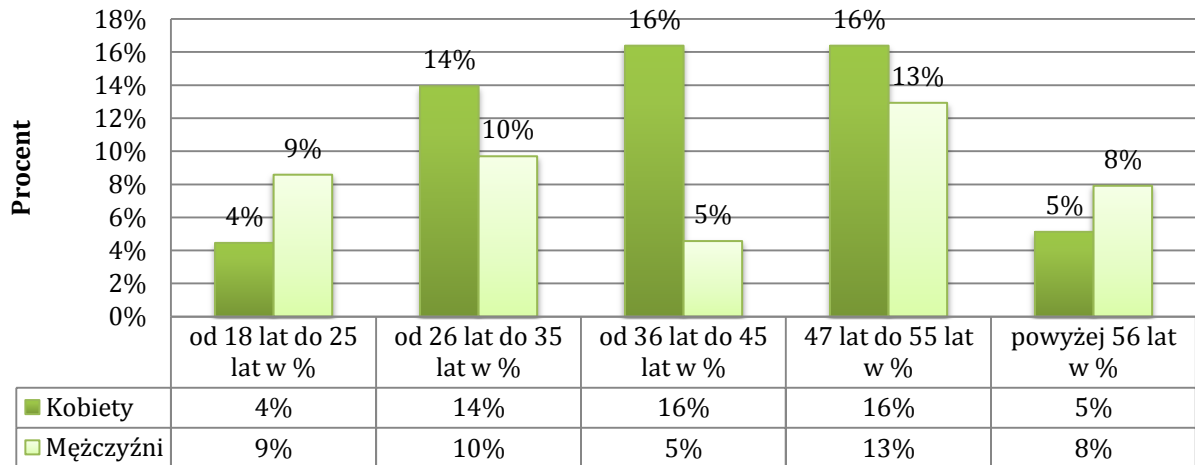
Pod względem wykształcenia najliczniejszą grupę stanowili mężczyźni z wykształceniem średnim zawodowym (20%). Kolejną, najbardziej liczną grupę reprezentowały kobiety również z wykształceniem średnim zawodowym – 19%.

4. Struktura wiekowa ankietowanych.

W ankiecie określono 5 grup wiekowych:

- od 18 lat do 25 lat
- od 26 lat do 35 lat
- od 36 lat do 45 lat
- 46 lat do 55 lat
- powyżej 56 lat

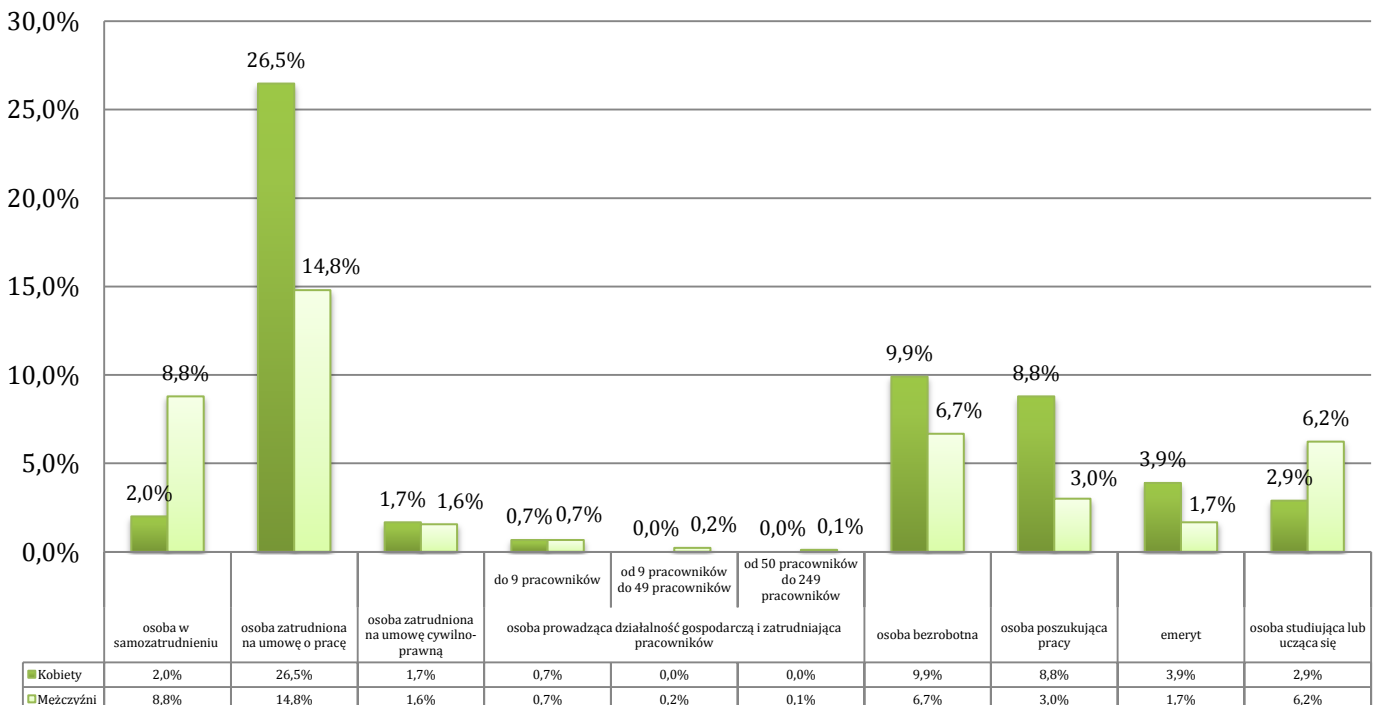
Respondenci według podziału na wiek (procentowo)

Z analizy struktury wiekowej ankietowanych wynika, iż w zdecydowanej większości udział w badaniach wzięły osoby od 47 roku życia do 55 lat. Osoby w wieku do 25 lat oraz powyżej 56 roku życia stanowiły po 13% ogółu badanych.

5. Status zawodowy ankietowanych.

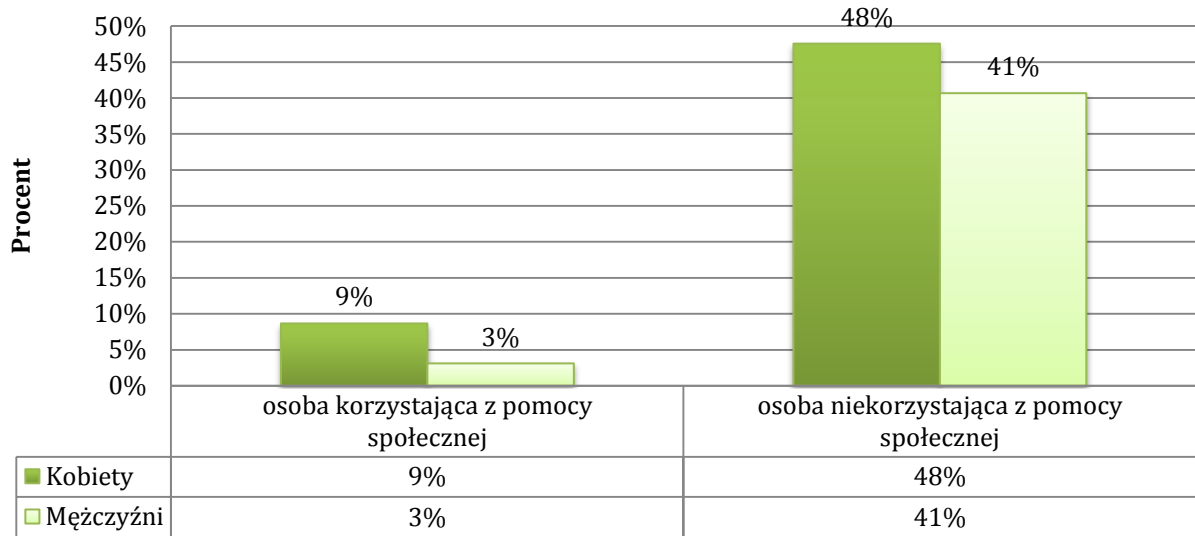
Respondenci według podziału na status zawodowy (procentowo)

Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły osoby zatrudnione na umowę o pracę – 41,3%.

6. Status społeczny ankietowanych.

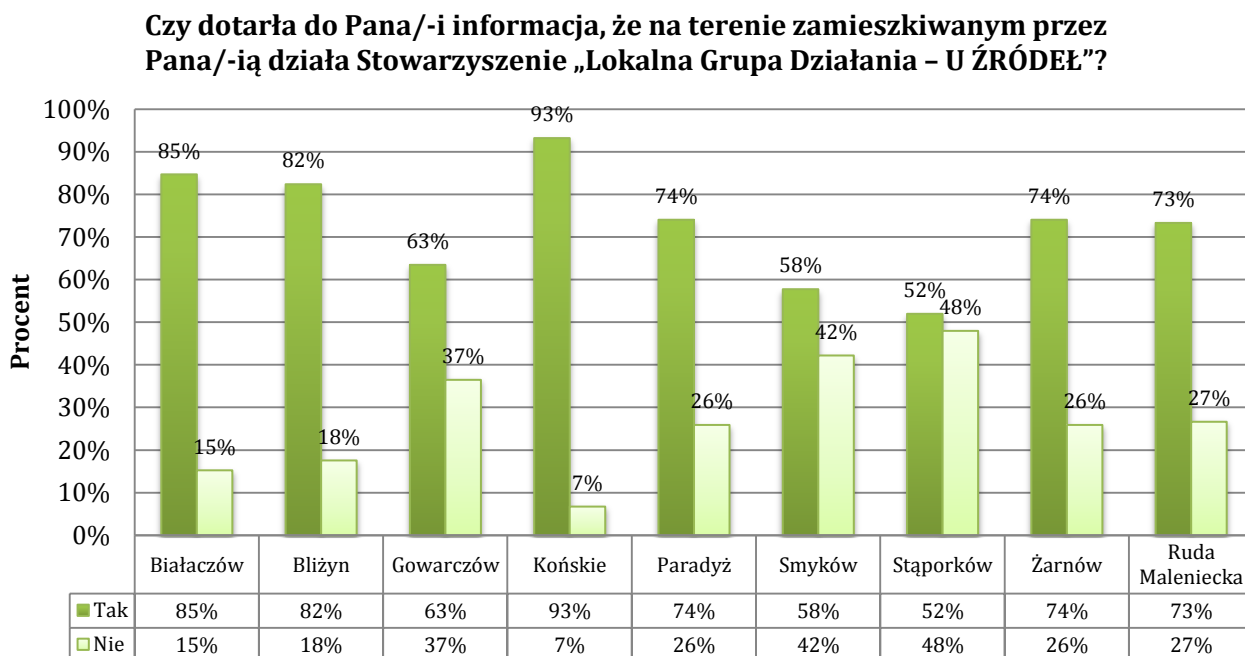
Respondenci według statusu społecznego (procentowo)

Zdecydowana większość stanowiły osoby niekorzystające z pomocy społecznej – blisko 90%.

IV. Diagnoza stanu zastanego - wyniki badań ankietowych

1. Pytanie 1 „Czy dotarła do Pana/-i informacja, że na terenie zamieszkiwanym przez Pana/-ią działa Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – U ŹRÓDEŁ”?”

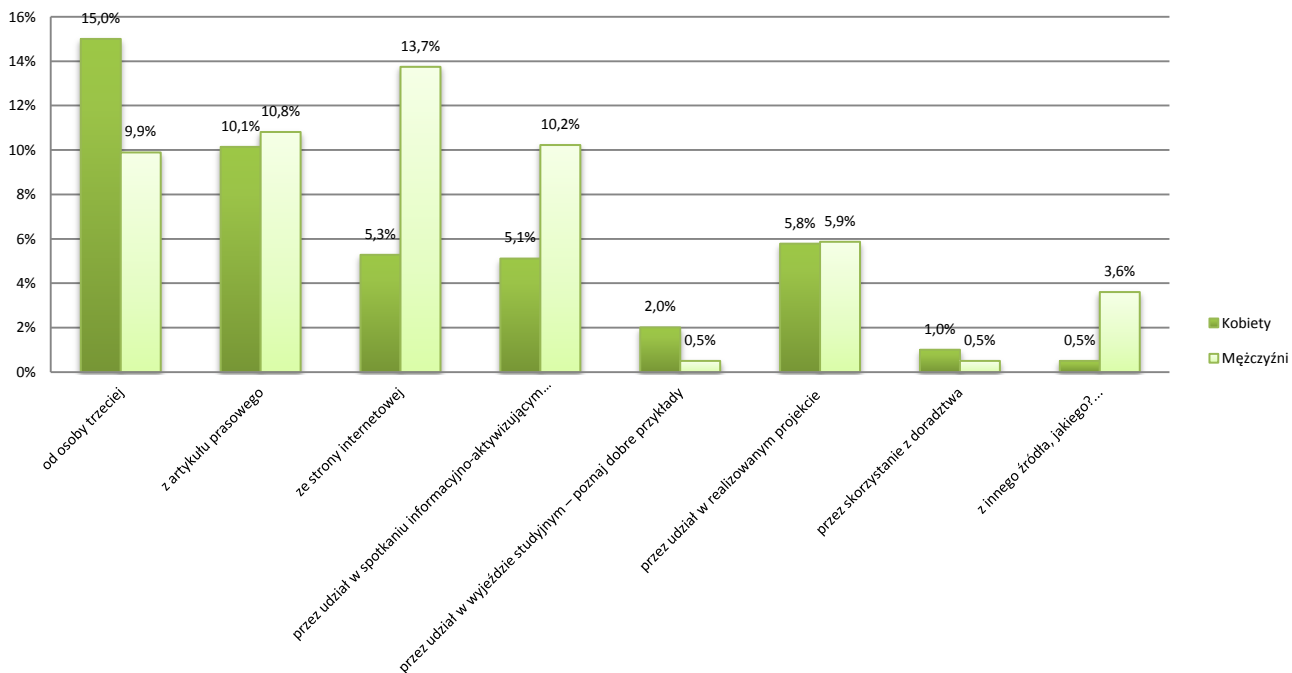
Odpowiedzi na to pytanie umożliwiają analizę rozpoznawalności działań Lokalnej Grupy Działania „U ŹRÓDEŁ” na obszarze funkcjonowania 9 gmin.

Z analizy wynika, iż zdecydowana większość ankietowanych na pytanie odpowiedziała twierdząco, co pozytywnie rzutuje na działania promocyjne LGD. Średnia rozpoznawalność LGD na jej obszarze wynosi 73% badanych. Najwyższa rozpoznawalność zaobserwowano na obszarze Gminy Końskie – 93% badanych. Jednak odpowiedź negatywna (nawet 48% w Gminie Stąporków) sugeruje, iż LGD „U ŹRÓDEŁ” powinno zwiększyć działania promocyjne. Szczególną opieką należy objąć teren gmin Stąporków i Gowarczów.

Jeśli chodzi o LGD „U ŹRÓDEŁ”, to świadomość jej istnienia jest dość dobra natomiast nie należy wykluczyć podjęcia jeszcze bardziej skutecznej kampanii informacyjnej na temat działalności Stowarzyszenia.

Analiza odpowiedzi na dalszą część pytania 1 sugeruje, że najbardziej skutecznymi kanałami komunikacji i reklamy były: inne osoby, artykuły prasowe, strona internetowa LGD.

Z jakiego źródła dotarła do Pana/-i informacja, że na terenie zamieszkiwanym przez Pana/-ią działa Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – U ŹRÓDEŁ”?

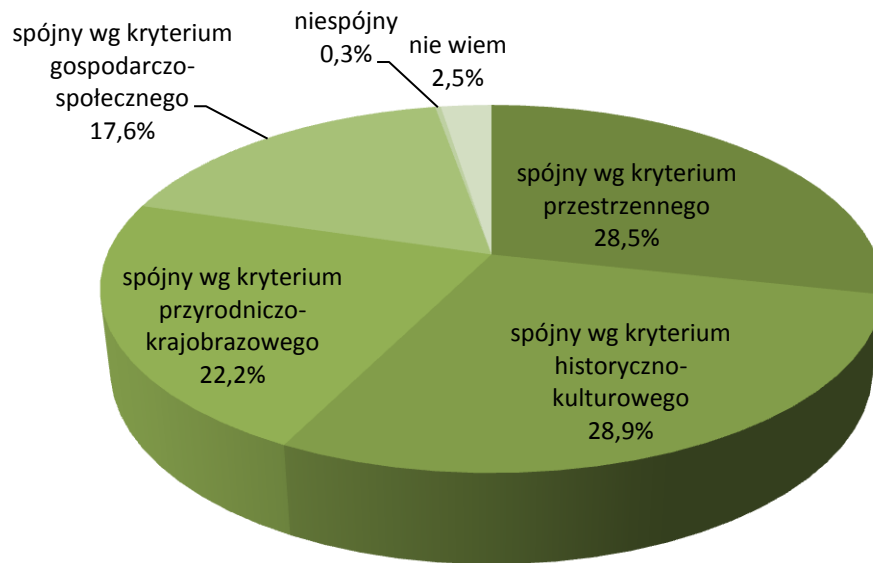
2. Pytanie 2 dotyczyło spójności obszaru, na którym działa Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania - U ŹRÓDEŁ”. Stowarzyszenie działa na obszarze 9 gmin: Białaczów, Paradyż, Żarnów (woj. łódzkie), Bliżyn, Gowarczów, Końskie, Ruda Maleniecka, Smyków, Stąporków (woj. świętokrzyskie).

W pytaniu tym chodziło o udzielenie odpowiedzi na temat spójności lub jej braku obszaru LGD. Było to pytanie wielokrotnego wyboru.

Wg odpowiedzi respondentów obszar jest spójny wg kryterium historyczno-kulturowego (28,9%), następnie kryterium przestrzennego (28,5%). Dwa pozostałe kryteria to kryterium przyrodniczo – krajobrazowe (22,2%) i społeczno - gospodarcze (17,6%). 2,5% respondentów nie posiada wiedzy na temat spójności obszaru. Odpowiedzi z wartością „niespójny” była bardzo znikoma – 0,3%.

Wniosek nasuwa się jednoznaczny: obszar LGD według większości respondentów jest spójny. Poza spójnością przestrzenną (9 członkowskich gmin łączy się terytorialnie tj. graniczy ze sobą), czego respondenci mają świadomość, jest także spójny historycznie – kulturowo, przyrodniczo, co powoduje, iż predestynowany jest do stworzenia ciekawej i atrakcyjnej oferty wypoczynku i życia dla różnych grup odbiorców. Istnieje duży potencjał rozwojowy w postaci bogactwa przyrodniczego, historycznego i tradycji.

Czy Pana/-i zdaniem to obszar, który jest:

3. Pytanie 3 „Czy Pana/-i zdaniem w okresie ostatnich 5 lat zaszły zauważalne pozytywne zmiany w Pana/-i otoczeniu (miejscowości, gminie)?”

W ankiecie przyjęto zasadę oceny jakości życia przede wszystkim poprzez jej wymiar subiektywny. Rozważania skupiają się głównie na subiektywnej (postrzeganej przez daną osobę) jakości życia, rozumianej jako poziom satysfakcji, jaką ludzie czerpią ze swojego życia – zarówno widzianego jako całość, jak i w odniesieniu do poszczególnych jego aspektów.

Grupa osób, która zauważyła w ostatnich 5 latach pozytywne zmiany (odpowiedzi na „zdecydowanie tak”, „tak” i „raczej tak”) to 75,3 % ankietowanych. 13,2 % ankietowanych nie widzi żadnych pozytywnych zmian w swoim otoczeniu (suma odpowiedzi „nie zauważyłem zmian”, „nie” i „zdecydowanie nie”).

Czy Pana/-i zdaniem w okresie ostatnich 5 lat zaszły zauważalne pozytywne zmiany w Pana/-i otoczeniu (miejscowości, gminie)?

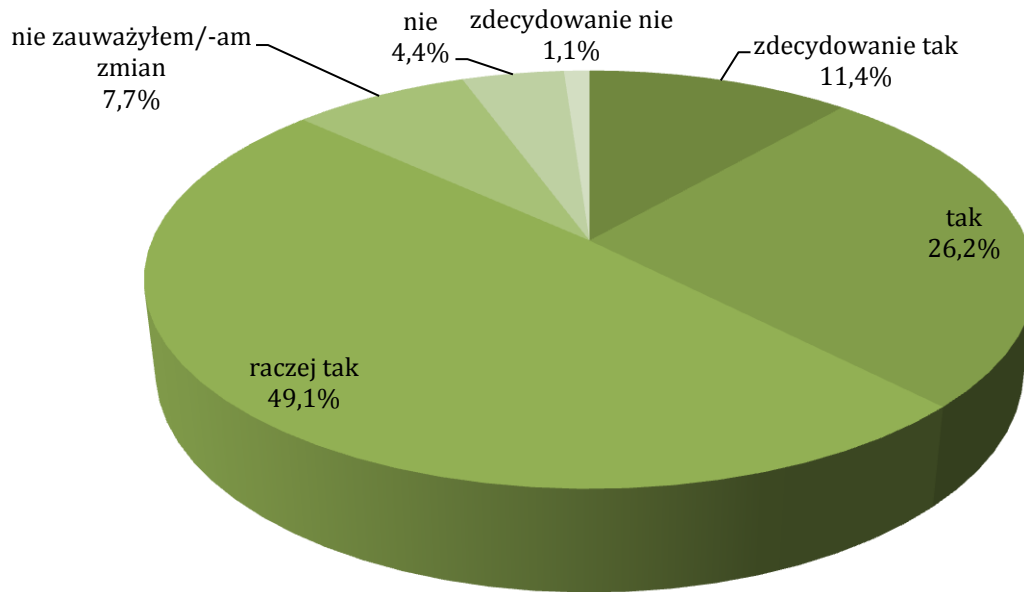

Tabela z podziałem na udzielone odpowiedzi (w procentach) w poszczególnych grupach wiekowych

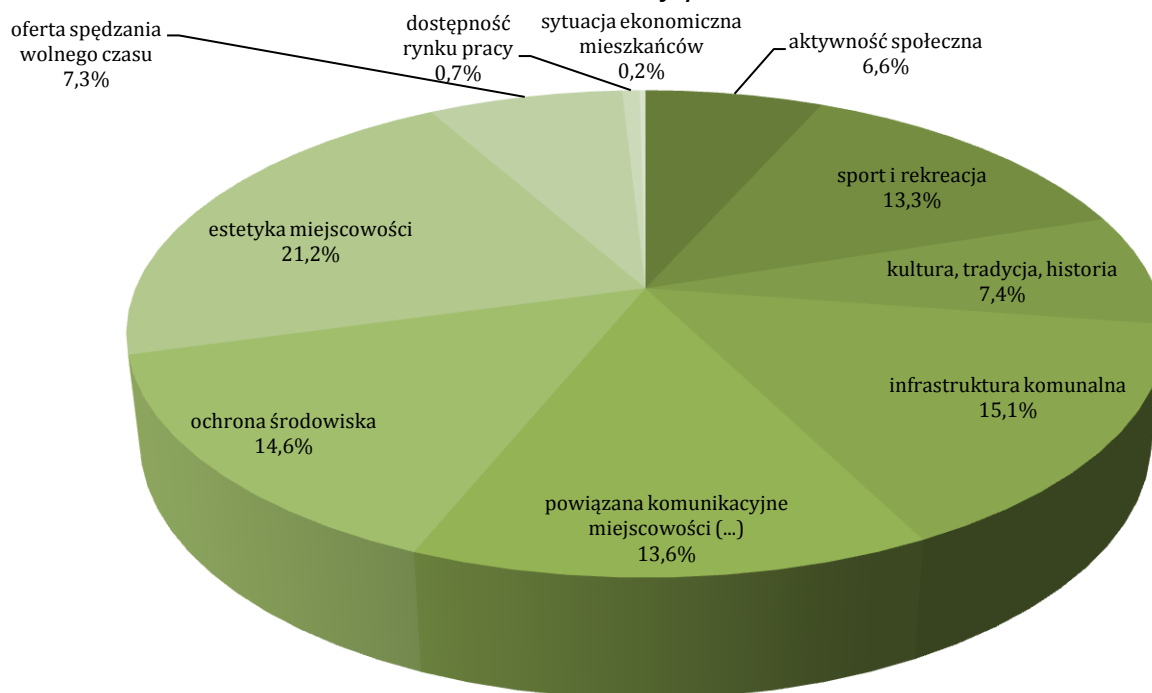
	zdecydowa nie tak	tak	raczej tak	nie zauważył m/-am zmian	nie	zdecydowa nie nie
od 18 lat do 25 lat	9%	10%	66%	5%	9%	1%
od 26 lat do 35 lat	9%	36%	46%	6%	3%	0%
od 36 lat do 45 lat	15%	21%	43%	15%	4%	2%
46 lat do 55 lat	9%	33%	48%	6%	2%	2%
powyżej 56 lat	16%	19%	49%	5%	10%	1%

Należy odnotować dość wysoki odsetek odpowiedzi pozytywnych we wszystkich grupach wiekowych (odpowiedzi „zdecydowanie tak”, „tak” i „raczej tak”) – przedział od 79% w grupie wiekowej 36-45 lat do 91% w grupie wiekowej 26-35 lat.

Najbardziej niezadowolona grupa wiekowa to osoby w przedziale 36-45 lat : 21% uważa, że nie zaszły pozytywne zmiany w ich otoczeniu (suma odpowiedzi „nie zauważyłem zmian”, „nie”, „zdecydowanie nie”).

4. Pytanie 4 korespondowało z pytaniem 3 i polegało na wskazaniu z podanych dziedzin, te w których nastąpiły najbardziej zauważalne zmiany w okresie ostatnich 5 lat.

Jeśli w pytaniu 3 zazaczył Pan/-i jedna z trzech pierwszych odpowiedzi, proszę wskazać z poniżej podanych, dziedziny, w których zmiany Pan/-i zauważył/-a.

Mieszkańcy doceniają przede wszystkim poprawę w obszarze „estetyka miejscowości” (21,2%), „infrastruktura komunalna” (15,1%), „ochrona środowiska” (14,6%), „powiązania komunikacyjne” (13,6) choć nadal najważniejszymi obszarami problemowymi to brak poprawy w zakresie sytuacji ekonomicznej mieszkańców (0,2%), w zakresie dostępności rynku pracy (0,7%), aktywności społecznej (6,6%) , „kultura, tradycja, historia” (7,4%) oraz w zakresie oferty spędzania wolnego czasu (7,3%).

W poszczególnych gminach , udział procentowy przedstawia się następująco:

	aktywność społeczna	sport i rekreacja	kultura, tradycja, historia	infrastruktura komunalna	powiązana komunikacyjne miejscowości (...)	ochrona środowiska	estetyka miejscowości	oferta spędzania wolnego czasu	dostępność rynku pracy	sytuacja ekonomiczna mieszkańców
Białaczów	18,6%	12,8%	15,1%	16,3%	10,5%	2,9%	17,4%	5,2%	0,6%	0,6%
Bliżyn	8,0%	14,2%	10,1%	11,4%	11,9%	12,9%	21,4%	9,8%	0,3%	0,0%
Gowarczów	14,3%	17,3%	6,8%	20,3%	12,0%	13,5%	9,0%	5,3%	0,8%	0,8%
Końskie	0,5%	16,2%	5,5%	20,4%	19,9%	15,8%	21,4%	0,2%	0,0%	0,0%
Paradyż	10,8%	12,7%	10,8%	9,6%	18,1%	10,2%	13,3%	7,2%	6,0%	1,2%
Smyków	11,3%	33,1%	13,7%	4,0%	0,0%	7,3%	12,1%	16,9%	0,8%	0,8%

Stąporków	4,5%	3,8%	2,4%	15,3%	7,3%	20,4%	31,1%	15,0%	0,3%	0,0%
Żarnów	15,6%	11,6%	12,7%	7,5%	18,5%	13,3%	12,7%	6,4%	1,2%	0,6%
Ruda Maleniecka	14,1%	21,9%	14,1%	3,1%	9,4%	10,9%	15,6%	10,9%	0,0%	0,0%

- w gminie Białaczów, obszary życia, w których nastąpiły największe zmiany to: aktywność społeczna, estetyka miejscowości i infrastruktura komunalna. Najniżej punktowane dziedziny życia to dostępność rynku pracy i sytuacja ekonomiczna mieszkańców;
- w gminie Bliżyn, obszary życia, w których nastąpiły największe zmiany to: estetyka miejscowości, sport i rekreacja, ochrona środowiska. Najsłabiej rozwija się dostępność rynku pracy i nie są obserwowane pozytywne zmiany w sytuacji ekonomicznej mieszkańców;
- w gminie Gowarczów, obszary życia, w których nastąpiły największe zmiany to infrastruktura komunalna, sport i rekreacja, aktywność społeczna,
- w gminie Końskie, obszary życia, w których nastąpiły największe zmiany to: powiązania komunikacyjne, infrastruktura komunalna, sport i rekreacja,
- w gminie Paradyż, obszary życia, w których nastąpiły największe zmiany to powiązania komunikacyjne, estetyka miejscowości, sport i rekreacja,
- w gminie Smyków, obszary życia, w których nastąpiły największe zmiany to: sport i rekreacja, oferta spędzania wolnego czasu, kultura, tradycja, historia,
- w gminie Stąporków, obszary życia, w których nastąpiły największe zmiany to: estetyka miejscowości, infrastruktura komunalna i oferta spędzania wolnego czasu,
- w gminie Żarnów, obszary życia, w których nastąpiły największe zmiany to: powiązania komunikacyjne, aktywność społeczna, estetyka miejscowości
- w gminie Ruda Maleniecka, obszary życia, w których nastąpiły największe zmiany to: sport i rekreacja, aktywność społeczna, kultura tradycja, historia

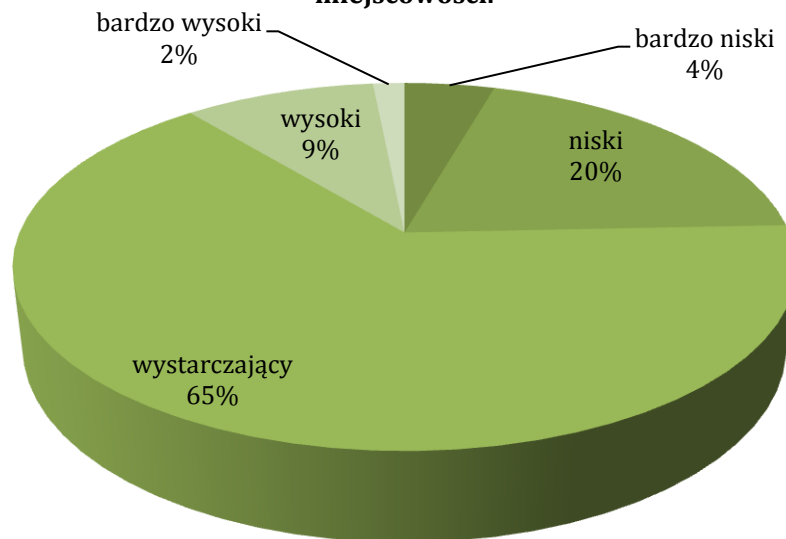
Skoro ogólnie poprawiają się warunki życia w gminach, w dziedzinach związanych głównie polegających, na zaspakajaniu potrzeb ludności związanych z dostarczeniem im podstawowych usług (infrastruktura, estetyka miejscowości, powiązania komunikacyjne) to jest szansa, że mieszkańcy będą również coraz bardziej zainteresowani podejmowaniem różnego rodzaju inicjatyw podnoszących atrakcyjność oferty spędzania czasu wolnego na terenie gmin, aktywności społecznej itp.

5. Pytanie 5 brzmiało „W skali od 1 -5 proszę wskazać stopień swojego zadowolenie z życia w swojej miejscowości.

Założono, że oceniając poziom satysfakcji z własnego życia w swojej miejscowości dana osoba bierze pod uwagę wszystkie aspekty składające się na ogólną jakość życia, które uważa za istotne. Tym samym miara ta informuje o stopniu zaspokojenia indywidualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców

obszaru LGD. Pytanie bada jakość życia mieszkańców na terenach wiejskich. Badane jest zadowolenie jako pochodna życia na danym obszarze – czyli badana jest percepcja „przeszłości”.

W skali od 1 -5 proszę wskazać stopień swojego zadowolenie z życia w swojej miejscowości.

Wśród zdecydowanej większości mieszkańców obszaru przeważa opinia, że gmina, w której mieszkają jest miejscem generującym „wystarczający” stopień zadowolenia z życia (65%), natomiast tylko wśród 11% , że „wysokim” bądź „bardzo wysokim”. Około 24 % ankietowanych nie jest zadowolonych z jakości życia w swojej miejscowości.

Biorąc pod uwagę sumę odpowiedzi „wystarczający”, „wysoki”, „bardzo wysoki”, najlepiej pod tym względem wypada gmina Ruda Maleniecka (96,8%), Paradyż (95,3%) i Bliżyn (90%).

Najwięcej osób oceniających sytuację nisko lub bardzo nisko zanotowano w gminie Smyków (63,9%), Stąporków (46,3) i Końskie (34,1%). Różnica w ocenach pomiędzy gminami jest znacząca.

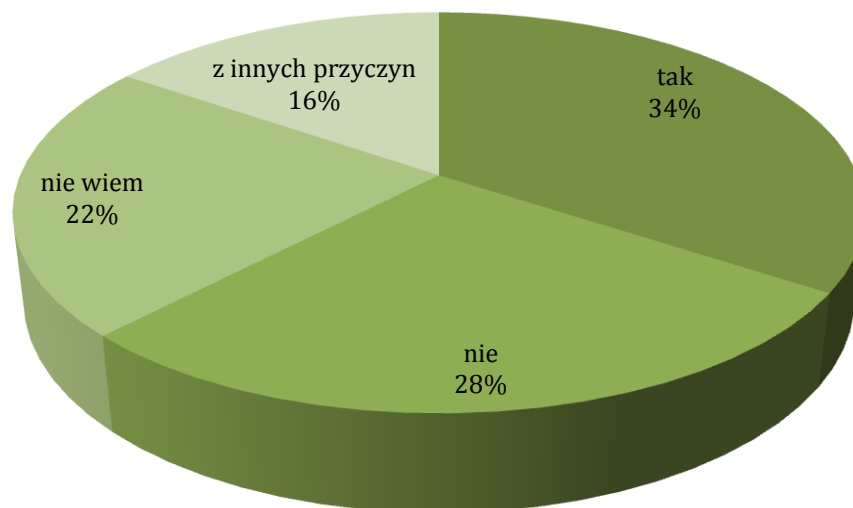
	<i>bardzo niski</i>	<i>niski</i>	<i>wystarczający</i>	<i>wysoki</i>	<i>bardzo wysoki</i>
Białaczów	4,0%	20,0%	64,0%	10,0%	2,0%
Bliżyn	0,9%	9,0%	86,5%	3,1%	0,4%
Gowarczów	11,9%	9,0%	40,3%	35,8%	3,0%
Końskie	4,3%	29,8%	38,3%	23,4%	4,3%
Paradyż	3,4%	1,4%	91,2%	4,1%	0,0%
Smyków	0,0%	63,9%	33,3%	2,8%	0,0%
Stąporków	11,3%	35,0%	31,3%	12,5%	10,0%
Żarnów	7,0%	10,9%	58,9%	22,5%	0,8%
Ruda Maleniecka	1,0%	2,1%	94,4%	2,1%	0,3%

Należy pamiętać, że odczuwany poziom satysfakcji życiowej jest efektem jednoczesnego oddziaływania wielu czynników oraz poziom satysfakcji życiowej jest zróżnicowany społecznie ze względu na wiele cech np. wiek , poziom wykształcenia i związana z tym aktywność ekonomiczna, praca, stan zdrowia, relacje międzyludzkie, rodzinne, przebieg dotychczasowego życia itp.

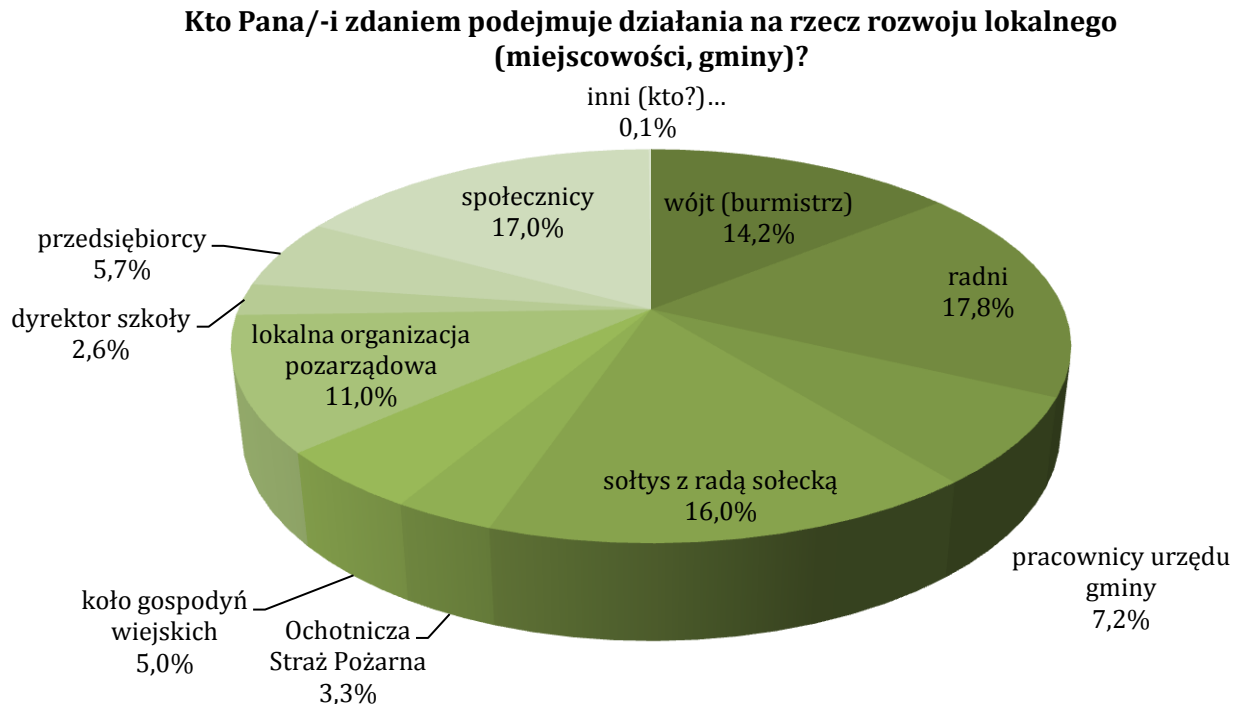
6. Pytanie 6 korespondowało z pytaniem 5. Za najważniejszą kwestię badawczą uznano to by zidentyfikować czy stopień zadowolenia wynika z zauważonych zmian w otoczeniu.

Przyjęto założenie, iż mieszkańcy obserwują proces zmian w otoczeniu i ich pośredni wpływ na jakość życia: 34% badanych na to pytanie odpowiedziało, że stopień zadowolenia z życia w swojej miejscowości wynika z zauważonych zmian w otoczeniu, 28% - że, nie wynika to ze zmian , natomiast 16% uważa, że jakość ich życia wynika z innych przyczyn. Dość duży procent ankietowanych jest niezdecydowanych , co do wpływu zauważonych zmian na stopień zadowolenia – około 22%.

Czy Pana/-i stopień zadowolenia z życie w swojej miejscowości wynika z zauważonych zmian w otoczeniu?

7. Pytanie 7 „Kto Pana/-i zdaniem podejmuje działania na rzecz rozwoju lokalnego (miejscowości, gminy)?”

Odpowiedzi na to pytanie sugerują, jak mieszkańcy postrzegają i które z zaproponowanych w pytaniu podmiotów uznają za głównych „aktorów” życia społecznego w ich gminie. Na bazie odpowiedzi na przedmiotowe pytanie, można również przyjrzeć się nieco bliżej temu jak budowane są wzajemne relacje Stowarzyszenia i potencjalnych partnerów i na zasadzie dobrych praktyk wymienić się doświadczeniami, które mogłyby poprawić współpracę i komunikację na linii Stowarzyszenie – partnerzy, ale także pomiędzy poszczególnymi grupami.

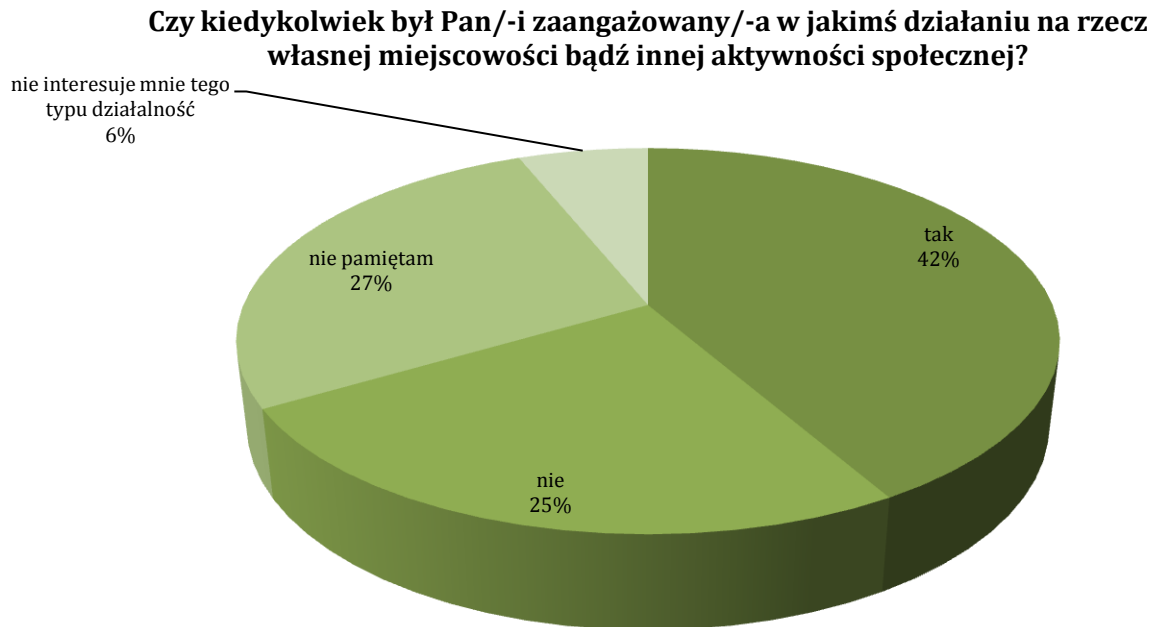
Według respondentów najbardziej zaangażowanymi grupami społecznymi w rozwój lokalny są radni (17,8%), społecznicy (17%), sołtysi z rada sołecką (16%), wójtowie (14,2 %), lokalne organizacje pozarządowe (11%).

Być może w przyszłości należy lepiej wykorzystywać potencjał tkwiący np. w przedsiębiorcach, kołach gospodyń wiejskich, Ochotniczych Strażach Pożarnych, pracownikach urzędów gmin i placówek szkolnych.

8. Pytanie 8 „Czy kiedykolwiek był Pan/-i zaangażowany/-a w jakimś działaniu na rzecz własnej miejscowości bądź innej aktywności społecznej?” pozwala zanalizować odpowiedzi na zagadnienie zaangażowania mieszkańców obszaru LGD „U ŹRÓDEŁ” w kontekście aktywności społecznej mieszkańców.

Poniższe zestawienia zawierają informacje dotyczące zaangażowania mieszkańców w życie społeczności lokalnej, uczestnictwa w organizacjach pozarządowych, a także stopnia otwartości na

innych współmieszkańców oraz chęci udzielania się na rzecz dobra wspólnego. Wszystko to stanowi kontekst dla działalności LGD „U ŹRÓDEŁ”, która podejmuje różnorodne inicjatywy na terenie badanych gmin.

Obszar LGD to gminy zamieszkałe przez ludzi w większości biorących aktywny udział w życiu gminy. Wśród ankietowanych, 42 % odpowiedziało, że było zaangażowanych w działanie na rzecz własnej miejscowości bądź przejawiało inną aktywność społeczną. Świadczy to o tym, że wyniki ankiet są w dużej mierze poparte doświadczeniem respondentów w zakresie działań na rzecz społeczności lokalnych. Ponad 50% respondentów nie pamięta bądź nie umie umiejscowić swojego zaangażowania lub wcale nie było zaangażowanych w życie swojej gminy. Dość niski procent (6%) nie jest zainteresowany tego typu działalnością.

Analizując wyniki w poszczególnych gminach, należy stwierdzić, że najslabiej pod tym względem jest w gminie Gowarczów – aż 68% odpowiedziało, że nie pamięta, nie było i nie jest zainteresowanych tego typu działalnością. Podobnie jest w gminie Stąporków – 65%. Niepokojącym jest fakt, że aż prawie 18 % procent ankietowanych w tej gminie nie jest zainteresowanych tego typu działalnością

Zaangażowanie się w sprawy społeczne nie musi od razu oznaczać przynależności do lokalnych organizacji (bycie radnym, pracownikiem jednostek organizacyjnych samorządu czy działanie w organizacjach pozarządowych). Są różne formy uczestniczenia w życiu gminy (również jako widz), które wpływają pozytywnie na relacje do zamieszkiwanego terytorium. Warto zatem aktywizować ludzi i ułatwiać im działalność w lokalnych organizacjach, aby mogli dostrzec u siebie i innych większą

otwartość i troskę o dobro wspólne, a wówczas przełoży się to na większe zadowolenie z zamieszkiwania w gminie i być może dodatkowo zmobilizuje do jeszcze większej aktywności.

	tak	nie	nie pamiętam	nie interesuje mnie tego typu działalność
od 18 lat do 25 lat	20%	34%	44%	3%
od 26 lat do 35 lat	67%	22%	10%	1%
od 36 lat do 45 lat	34%	33%	30%	3%
46 lat do 55 lat	27%	17%	40%	17%
powyżej 56 lat	62%	26%	10%	1%

Analizując dane odpowiedzi z pyt. 8 z podziałem na grupy wiekowe należy zauważyć, że najwyższy odsetek osób zaangażowanych znajduje się a grupie wiekowej od 26 do 35 lat oraz powyżej 56 roku życia. Zwraca uwagę wysoki odsetek odpowiedzi „nie pamiętam” w grupie wiekowej od 18 do 25 oraz 46 – 55 lat. Niepokojącym jest wysoki i w miarę równy udział odpowiedzi „nie” we wszystkich grupach wiekowych.

9. Pytanie 9 powinno udzielić odpowiedzi na wybór celów w kontekście nowego okresu programowania.

Cele zostały zaczerpnięte z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Respondent miał za zadanie wybrać te cele, które jego zdaniem gwarantowałyby poprawę jakości życia na obszarze działania „LGD - U ŹRÓDEŁ”.

Jest to pytanie ze skala wartościująca: 1 oznaczała cel, do którego nie należy dążyć wcale natomiast 4 oznacza cel, do którego należy dążyć priorytetowo. Możliwy był wybór wielu celów.

Poniżej wykres przedstawia „ważność” celów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 z dla ankietowanych.

Nowy okres programowania to nowe możliwości zmian. Do osiągnięcia jakich celów, określonych w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Pana/-i zdaniem, powinno się dążyć, aby poprawić jakość życia mieszkańców na obszarze „LGD - U ŹRÓDEŁ”

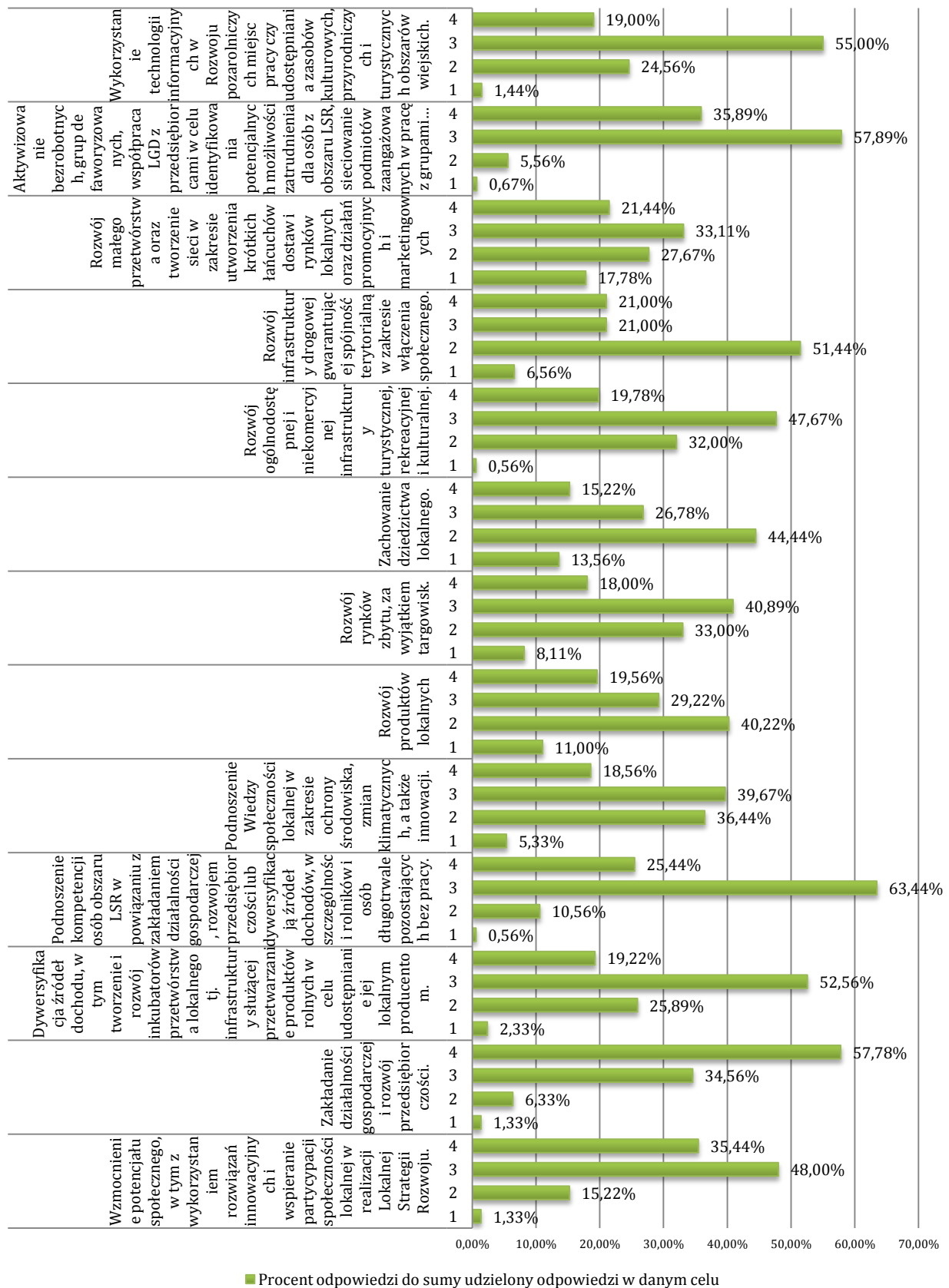

Z powyższego wykresy widać, że respondenci preferują te cele, które przyczyniają się do rozwoju przedsiębiorczości, zakładania działalności gospodarczej, aktywizacji bezrobotnych i grup defaworyzowanych. Duże znaczenie mają te cele, które wzmacniają potencjał społeczny mieszkańców obszaru LGD – 3 miejsce w rankingu. W powiązaniu z pierwszymi dwoma celami koresponduje podnoszenie kompetencji osób, które chcą założyć działalność gospodarczą. Na kolejnym miejscu plasuje się rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej – wg respondentów

jest to obszar, który może wygenerować dodatkowe miejsca pracy. Ankietowani uważają, że dywersyfikacja źródeł dochodu np. poprzez rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego również może się przyczynić do poprawy sytuacji materialnej mieszkańców LGD. Nie bez znaczenia jest również wykorzystanie nowych technologii informacyjnych w rozwoju pozarolniczych miejsc pracy. Cele, do których należy dążyć z mniejszą siłą to rozwój infrastruktury drogowej, rozwój produktów lokalnych i zachowanie dziedzictwa lokalnego.

Zestawienie procentowe przedstawione poniżej obrazuje udział procentowy udzielanych odpowiedzi w ramach jednego celu – udział procentowy poszczególnych wag w ramach jednej z możliwych odpowiedzi.

Nowy okres programowania to nowe możliwości zmian. Do osiągnięcia jakich celów, określonych w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Pana/-i zdaniem, powinno się dążyć, aby poprawić jakość życia mieszkańców na obszarze działania „LGD - U

10. Pytanie 10 brzmiało: „Jakie inicjatywy, projekty są Pana/-i zdaniem, najbardziej potrzebne mieszkańcom?”

To było również pytanie wartościujące ze skalą oceniającą inicjatywy: 1- w ogóle nie powinny być realizowane, 2 – niepotrzebne 3 – potrzebne, 4 – bardzo potrzebne. Katalog inicjatyw został zdefiniowany w możliwych odpowiedziach. Odpowiada na pytanie, które z dziedzin aktywności lokalnej powinny być szczególnie rozwijane.

Jakie inicjatywy, projekty są Pana/-i zdaniem, najbardziej potrzebne mieszkańcom?

Wykres wskazuje, iż wg ankietowanych potrzeby społeczności lokalnych, które powinny być w szczególności rozwijane to tworzenie nowych miejsc pracy, inicjatywy przeznaczone dla dzieci i młodzieży, lokalna przedsiębiorczość oraz rozwój szlaków pieszych, rowerowych, konnych. Natomiast ankietowani nie wskazują na potrzebę rozwijania takich inicjatyw jak budowa nowych świetlic wiejskich, działania na rzecz ochrony przyrody, publikacje promocyjno – informacyjne.

W celu lepszego opracowania przyszłych wniosków, inicjatywy do końcowego raportu podzielono na grupy tematyczne.

Obszar przyszłych inicjatyw w zakresie przedsiębiorczości i rynku pracy:

- Na podstawie odpowiedzi na pytanie 10, widać, że najbardziej pożądane inicjatywy to te, które tworzą miejsca pracy – 1 miejsce. Wsparcia wymaga również lokalna przedsiębiorczość – 3 miejsce, natomiast wsparcie ngo i ekonomii społecznej nie uplasowało się dość wysoko – 4 pozycja od końca.

Obszar przyszłych inicjatyw w zakresie edukacji:

- Organizacja szkoleń i warsztatów znalazła się w połowie rankingu – na 16 miejscu

Obszar przyszłych inicjatyw w zakresie infrastruktury:

- Respondenci widzą potrzebę rozwoju szlaków pieszych, rowerowych konnych (4 miejsce w rankingu odpowiedzi na pytanie 10). Duże znaczenie nadano również budowie, rozbudowie i remontowi placów dla dzieci oraz rozwojowi ścieżek rowerowych (odpowiednio 6 i 7 miejsce). Na 11 miejscu uplasowała się budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej – ta pozycja świadczy również o wysokim znaczeniu tej inicjatywy. Zaraz za, uplasowała się budowa i remont obiektów sportowych. Na 13 miejscu, a więc w połowie rankingu, znajdują się inwestycje w infrastrukturę drogową. Dla mieszkańców ważne jest również poprawienie estetyki miejsc publicznych – 14 miejsce. Na 23 i ostatniej pozycji (28) znajdują się remont i odnawianie zabytków oraz budowa świetlic wiejskich.

Obszar przyszłych inicjatyw w zakresie ochrony przyrody i ekologii:

- Najwyżej z tej kategorii uplasowały się inicjatywy z zakresu promocji i rozwoju OZE (18 miejsce w rankingu), działania proekologiczne są na 24 miejscu a ochrona zasobów przyrodniczych na 27 miejscu na 28 możliwych.

Obszar przyszłych inicjatyw w zakresie inicjatyw, wydarzeń dla dzieci i młodzieży, organizacji festynów i imprez kulturalnych, działań aktywizujących seniorów:

- W tej kategorii najwyższą pozycję mają inicjatywy dla dzieci i młodzieży – 2 miejsce, następnie na 5 miejscu są wydarzenia sportowe i rekreacyjne a na 20 jest organizacja festynów i imprez

kulturalnych. Wsparcie działalności artystycznej oraz promocja lokalnych twórców ludowych znajduje się na 15 miejscu. Działania aktywizujące seniorów są na 10 miejscu.

Obszar przyszłych inicjatyw w zakresie inicjatyw z dziedziny turystyki, agroturystyki, promocji turystycznej

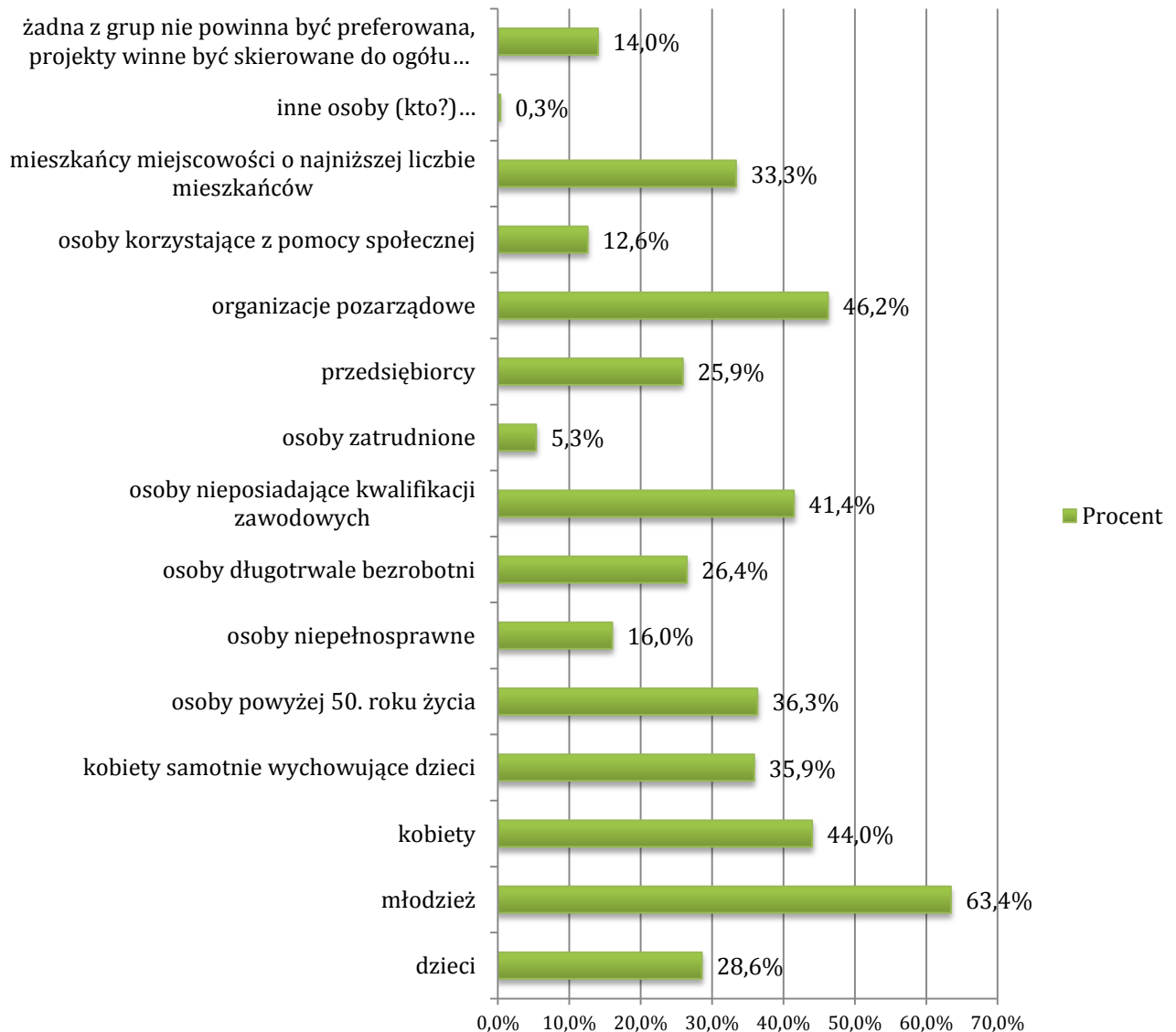
- Najwyżej (na 8 miejscu) uplasowała się promocja turystyczna obszaru a zaraz za nią rozwój usług turystycznych. Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej znajduje się 17 miejscu. Na 22 miejscu znalazła się promocja produktu lokalnego. W tej kategorii na ostatnim miejscu znalazły się publikacje promocyjno- informacyjne.

Wg ankietowanych, do rozwoju obszaru objętego LSR przyczyni się w największym stopniu utworzenie miejsc pracy i polepszenie rynku pracy, rozwój szeroko rozumianej przedsiębiorczości, a następnie turystyka i usługi z nią związane.

11. Pytanie 11 daje nam odpowiedź „Do kogo, zdaniem Pana/-i, powinny być kierowane działania w ramach różnych projektów?”

W odpowiedzi na to pytanie zdefiniowane zostały najważniejsze grupy docelowe, w tym potencjalne grupy defaworyzowane z obszaru LGD.

Do kogo, zdaniem Pana/-i, powinny być kierowane działania w ramach różnych projektów?

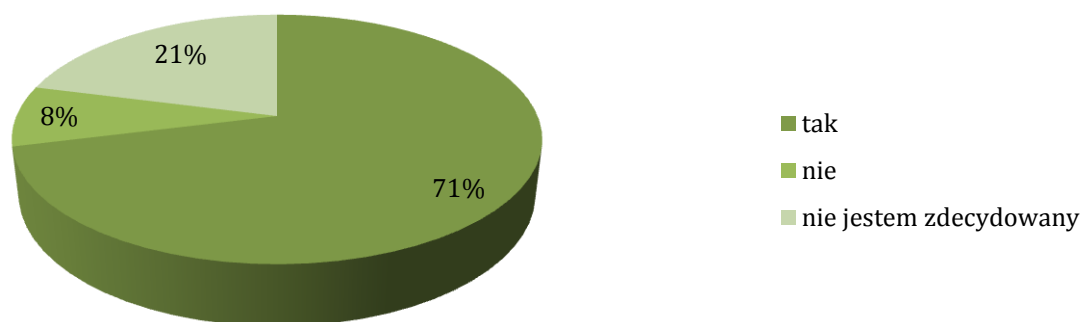

Najwięcej ankietowanych stwierdza, że grupą społeczną potrzebującą największego wsparcia, do której powinny być kierowane działania w ramach przyszłych projektów, jest młodzież 63,4%. Następną grupą są organizacje pozarządowe – aż 46,2% odpowiedzi wskazuje, że to do nich powinny być adresowane przeszłe inicjatywy. W następnej kolejności wyłaniają się kolejne grupy defaworyzowane – kobiety (44% wskazań), osoby nieposiadające kwalifikacji (41,4% wskazań), osoby powyżej 50 roku życia (36,3%), kobiety samotnie wychowujące dzieci (35,9%). Natomiast najmniejszego wsparcia wg ankietowanych potrzebują osoby zatrudnione (5,3 % wskazań).

12. Pytanie 12 „ Czy jest Pan/-i zainteresowany otrzymywaniem informacji na temat działalności LGD i stopnia wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju?”

Warunkiem efektywnego działania LGD i zaangażowania społeczności w realizację LSR jest skuteczna (obustronna) komunikacja. W tym celu należy określić najlepsze narzędzia, które będą używane w celu przekazywania informacji na linii LGD – społeczności. Odpowiedzi na to i kolejne pytanie należy rozważać w kontekście tworzenia przyszłego Planu komunikacji.

Czy jest Pan/-i zainteresowany otrzymywaniem informacji na temat działalności LGD i stopnia wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju?

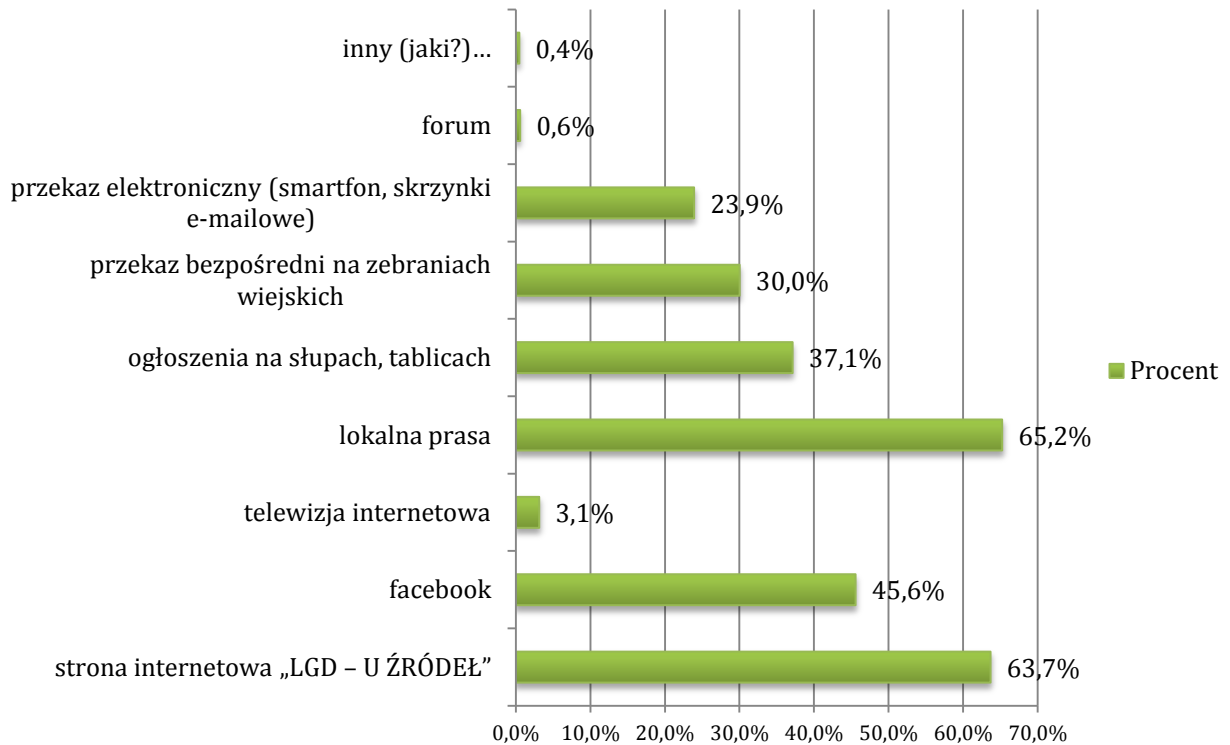

Z analizy ankiet wynika, że aż 71% ankietowanych zainteresowanych jest otrzymywaniem informacji na temat działalności LGD i stopnia wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju. Jest to dość znaczący procent i świadczy o dużym potencjale mieszkańców.

13. Pytanie 13 „Którą z podanych poniżej form przekazu informacji uważa Pan/-i za najbardziej skuteczną?”

Analizę tego pytania należy wiązać z odpowiedziami udzielonymi na pytanie 12. Katalog odpowiedzi został zdefiniowany i ma posłużyć do wyboru najlepszego kanału komunikacji czyli jaką formę przekazu powinno zastosować LGD w przyszłości.

Którą z podanych poniżej form przekazu informacji uważa Pan/-i za najbardziej skuteczną?

Według ankietowanych najbardziej skuteczną formą komunikacji jest lokalna prasa, strona internetowa LGD, facebook, ogłoszenia na słupach i tablicach.

V. Wnioski, oceny i rekomendacje.

Wnioski wypracowano wspólnie na zebraniach Zespołu tematycznego ds. opracowywania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2022 dla Stowarzyszenia „Lokalna Grupa działania –U ŹRÓDEŁ”.

Spotkania odbyły się w dniach: 15.04.2015 r. i 5.05.2015 r.

Wnioski pogrupowano w odpowiednie obszary tematyczne.

Obszar komunikacji ze społeczeństwem, w tym ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych:

- Odpowiedzi na pytanie 7 „Kto Pana/ Pani zdaniem podejmuje działania na rzecz rozwoju lokalnego (miejscowości, gminy) ?” definiuje nam potencjalne grupy przyszłych partnerów, których należy ująć w Planie Komunikacji. To potencjalna grupa osób, wśród których zostaną wyłonieni lokalni liderzy - dzięki swojemu zaangażowaniu i prowadzonej działalności zawodowej

mogą przyczyniać się do rozwoju całego obszaru i osiągnięcia założonych celów. Takie włączenie będzie przynosić efekty w sferze edukacyjnej i praktycznej np. wnioski o lepszej jakości.

- Lokalna Grupa Działania stworzy Plan Komunikacji czyli - opis celów, działań komunikacyjnych i środków przekazu (narzędzi) używanych w celu przekazywania informacji (komunikatów) na linii LGD-społeczności lokalne, których LGD zamierza zaangażować na poszczególnych etapach wdrażania LSR.
- W przyszłości należy wykluczyć sytuację, w której komunikacja LGD ze społecznościami lokalnymi ograniczałaby się jedynie do jednostronnych komunikatów, np. na stronach internetowych, w broszurach, ulotkach czy publikacjach, czy okresowych sprawozdań z działalności LGD prezentowanych w trakcie zebrań jej członków. Dobra komunikacja jest podstawą do zapewnienia jawności i przejrzystości działań LGD.
- Plan komunikacji ma służyć nie tylko zaplanowaniu narzędzi komunikacyjnych, ale też identyfikacji bieżących problemów komunikacyjnych, ma zwiększyć poziom współpracy partnerskiej i poziom zaangażowania partnerów i interesariuszy LGD.
- W Planie komunikacji szczególną „opieką” należy otoczyć komunikację z grupami defaworyzowanymi.
- Wyniki głębszych analiz w zakresie tworzenia Planu Komunikacji zostaną zidentyfikowane np. podczas opracowywania wniosków z analizy SWOT, ze spotkań zespołu tematycznego ds. opracowywania LSR, wyniku badań ewaluacyjnych.
- Należy wzmocnić działania, które mogłyby lepiej wpłynąć na rozpoznawalność LGD a których pochodną byłoby większe zainteresowanie ze strony społeczeństwa działalnością LGD.
- Analizę odpowiedzi na pytania 1, 12 i 13 należy wykorzystać do definiowania działań w Planie komunikacji.
- Należy dokładać starań, aby wskazane kanały komunikacji tj. osoba trzecia, artykuły w lokalnej prasie, strona internetowa były utrzymywane, ale nie należy zapominać również o obserwowaniu otoczenia i szukaniu nowych kanałów docierania do społeczności lokalnych. W zakresie komunikacji społecznej należy nadal wykorzystywać lokalną prasę, stronę internetową, media społecznościowe. Nie wolno jednak zapominać o tradycyjnych zakorzenionych w lokalnej społeczności formach przekazu informacji jak tablice ogłoszeń i zebrania wiejskie.
- Należy wzmocnić promocję i upowszechnianie wiedzy o obszarze LGD szczególnie na obszarze gminy Stąporków i Gowarczów.

Obszar zadowolenia z życia:

Wnioski wypracowana na podstawie wyników ankiety z zakresu pytania 3, 4, 5 i 6.

- Odczuwany poziom satysfakcji życiowej jest efektem jednoczesnego oddziaływania wielu czynników.

- Analizując poziom zadowolenia z życia nie można zapominać o różnych jego aspektach, włączając w to m.in.: sytuację zawodową, sytuację finansową, warunki życia, sytuację rodzinną, "przebytą drogę życiową", relacje z innymi ludźmi czy zdrowie. Pozwala to na dodatkowe analizy i udzielenie przynajmniej częściowej odpowiedzi na pytanie – z jakich sfer swojego życia ludzie są najbardziej zadowoleni, a które z uwzględnionych aspektów stanowią źródło frustracji oraz na pytanie – czy i w jaki sposób poziom zadowolenia z poszczególnych dziedzin życia oddziałuje na ogólną satysfakcję.
- Najczęściej mieszkańcy odczuwają satysfakcję z relacji międzyludzkich - z przyjaciółmi, znajomymi oraz z sytuacji rodzinnej. Znacząco różnicuje poziom zadowolenia z życia sytuacja materialna, a w szczególności warunki życia. Wśród osób z gospodarstw uznanych za ubogie ze względu na warunki życia, zadowolenie spada. Najniższe oceny zadowolenia odnotowano w przypadku złej sytuacji finansowej. Mieszkańcy najczęściej niezadowoleni są z kondycji finansowej swoich gospodarstw i materialnych warunków życia. Ogólny poziom zadowolenia z życia różni się znacznie od poziomu zadowolenia z różnych jego aspektów, nie jest też prostą wypadkową ocen satysfakcji związanych z tymi aspektami.
- Ważna dla postrzeganej jakości życia jest intensywność kontaktów z innymi ludźmi, z osobami spoza własnego gospodarstwa domowego. Brak lub ograniczona liczba kontaktów (prowadząca do izolacji społecznej) jest istotnym czynnikiem mogącym prowadzić do niezadowolenia z życia.
- Celem rozwoju społeczno-ekonomicznego obszaru LGD jest satysfakcja czerpana przez ludzi z dokonujących się zmian w ich życiu i w otoczeniu. Ponad 60% mieszkańców jest zadowolonych z życia swojej miejscowości, ¾ mieszkańców zauważyła zmiany w swoim otoczeniu - do czego m.in. przyczyniła się działalność LGD U ŹRÓDEŁ. Co trzeci badany wskazał, że jest zadowolony z życia w swojej miejscowości ze względu na zmiany w otoczeniu, w szczególności w estetyce miejscowości, infrastrukturze komunalnej i ochronie środowiska. Negatywnym zjawiskiem jest niski udział osób młodych do 25 roku zaangażowanych społecznie, wśród których blisko co drugi nie pamiętał, czy angażował się kiedykolwiek społecznie a co trzeci nie robił tego w ogóle.

Obszar grup docelowych , w tym grupy potencjalnie defaworyzowanych na obszarze LGD:

Wnioski zawarte w tym akapicie, po analizie odpowiedzi na pytanie 11 oraz dyskusji w zespole, mają przyczynić się do poprawnego zdiagnozowania grup docelowych i obszarów/działalności podlegających różnego typu wykluczeniom (grup defaworyzowanych), określenie powodów tych wykluczeń i zaproponowanie sposobów przeciwdziałania im w ramach realizacji LSR. Dalsza analiza w/w tematu będzie zawarta a analizie SWOT, diagnozie obszaru LGD oraz spotkaniach konsultacyjnych. Zawarte poniżej uwagi i spostrzeżenia dotyczą szerszego kręgu osób niż tylko wymienione w pytaniu 11. W następnych dokumentach diagnostycznych obszar LGD, grupy wymagające kompensacyjnej faworyzacji w przeszłej LSR będą bardziej uszczegóławiane.

Organizacje pozarządowe - obok kapitału finansowego, fizycznego i ludzkiego, kapitał społeczny traktowany jest jako czynnik kształtujący wzrost gospodarczy a na poziomie jednostkowym – decyduje także o jakości życia poszczególnych mieszkańców. Głównymi jego elementami są sieci społeczne, czyli powiązania między jednostkami w życiu rodzinnym, w miejscu zamieszkania, w trakcie pracy, w czasie rekreacji, działalności społecznej czy publicznej. Miejscem nawiązywania i utrzymywania różnorodnych więzi grupowych w coraz większym stopniu staje się także Internet. Dla kapitału społecznego istotne są także normy i wartości podzielane przez daną społeczność. Członkowie stowarzyszeń poświęcają czas na dobrowolną i bezpłatną pracę, biorą udział w organizowanych przez stowarzyszenie imprezach/wydarzeniach, mają poczucie przynależności do organizacji/grupy. Przynależność do organizacji pozarządowej nie kończy się na biernej przynależności. Ramach przyszłych inicjatyw LGD skierowanych do organizacji pozarządowych powinno się mieć na uwadze poszerzanie najbardziej „pożytecznej” części kapitału społecznego – kapitału „spajającego”. Poprzez dobrze dobrane inicjatywy wzmacniane będą więzi zaufania i współpracy lecz także przeciwdziałano się pogłębianiu podziałów społecznych.

Grupy wykluczone - inaczej „grupy defaworyzowane” to grupy będące w trudnej sytuacji życiowej/położeniu na rynku pracy czy też „grupy problemowe”. Do niektórych grup wykluczonych zaliczamy całe grupy społeczne (np. młodzież), a czasem osoby borykające się z bardzo specyficznymi problemami (np. osoby opuszczające zakłady karne, alkoholizm). Poprawa jakości życia oraz ograniczenie nadmiernych różnic w sytuacji materialnej i społecznej różnych grup ludności stanowi podstawowy cel koncepcji rozwoju społeczno-ekonomicznego czyli LGD powinno przedsięwziąć działania skierowane na wyrównywanie dysproporcji w szeroko rozumianym poziomie życia i eliminowanie zjawisk związanych z wykluczeniem społecznym.

Wnioski:

- Ubóstwo jak i wykluczenie społeczne należą do zjawisk złożonych. Ubóstwo jest traktowane jako jeden z symptomów (wymiarów) wykluczenia społecznego. Ubóstwo dotyczy w największym stopniu mieszkańców wsi i małych miast. Ubóstwem dotknięte są przede wszystkim gospodarstwa domowe osób mających niski poziom wykształcenia i dochodów. Szczególnie narażone są na ubóstwo gospodarstwa domowe z **osobami bezrobotnymi** oraz **gospodarstwa rencistów**. Do kategorii gospodarstw domowych o dużym zagrożeniu ubóstwem należą także **rodziny niepełne lub wielodzietne**.
- Wydaje się, że jednym z wiodących celów powinno być skierowanie działań edukacyjnych do **młodzieży**, również poprzez wspólne projekty z grupami starszych mieszkańców gmin. Potwierdzają to wyniki odpowiedzi na pytanie 11, gdzie ponad 60 procent badanych uznało młodzież jako grupę docelową w ramach różnych projektów.

- Należy zwrócić uwagę na bieżącą sytuację osób wykluczonych oraz na trendy związane z tworzeniem miejsc pracy i warunków umożliwiających podjęcie pracy osobom dotąd pozostającym bez pracy (oraz wkraczającym na rynek pracy).
- Należy wzmocnić działania polegające na stworzeniu inicjatyw w przyszłej LSR, korzystnych warunków do zakładania nowych firm i rozwoju już istniejących. Sprzyjać to będzie zwiększeniu potencjału rozwojowego osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy.
- Na obszarach wiejskich notuje się dochody niższe niż w miastach. W efekcie, mieszkańcy wsi, w tym **rolnicy, obok rencistów i osób utrzymujących się z niezarobkowych źródeł** (np. w ramach opieki społecznej), są w największym stopniu dotknięci ubóstwem i zagrożenie wykluczeniem społecznym.
- **Młodzież** – brak odpowiednich statystyk dot. bezrobocia wśród młodzieży – młodzież jest niechętna do rejestracji, nie poddaje się wymogom prawnym. Bezrobocie młodzieży nie jest jedynie problemem braku pracy, ale braku możliwości prawidłowego funkcjonowania społecznego i udziału w życiu społeczności lokalnej. Często wśród młodzieży status bezrobotnego jest postrzegany jako świadectwo nieporadności życiowej, tym samym zaś niesie negatywne konsekwencje. Młody człowiek nieposiadający pracy, w większym stopniu jest narażony na demoralizację i uleganie różnym pokusom patologii. Młodzi ludzie mają problem nie tylko z powodu nieposiadania odpowiednich kwalifikacji ale również z powodu nieumiejętności poruszania się w świecie instytucji społecznych i skutecznego szukania pracy. Ludzie młodzi nie doceniają znaczenia umiejętności społecznych (komunikatywność, autoprezentacja, pierwsze wrażenie przygotowanie się i prowadzenie rozmowy kwalifikacyjnej) w procesie poszukiwania, pozyskania i utrzymania zatrudnienia. Kłopoty z zatrudnieniem będące udziałem ludzi młodych dotyczą bezrobotnych zarejestrowanych oraz tych, którzy są na bezpłatnych lub nieuczciwie nisko opłacanych, tak zwanych „praktykach” a także tych, którzy pracują, ale są zatrudnieni na umowach „śmiciowych”. Kolejną wielką grupę stanowią osoby młode, które wyjechały za granicę, by podjąć tam pracę zarobkową, niezgodną z ich wykształceniem i które chciałyby wrócić, ale nie widzą szans na reintegrację zawodową w Polsce.
- **Osoby powyżej 50-tego roku życia** – spadek aktywności zawodowej w tej grupie społecznej jest znacznie wyższy niż w innych grupach. W ramach tej grupy gorsza jest sytuacja kobiet niż mężczyzn. Niższa aktywność zawodowa osób starszych rodzi szereg negatywnych konsekwencji, zarówno dla samych seniorów, jak i całego społeczeństwa – niskie emerytury i konieczność uzupełniania dochodów np. poprzez pomoc społeczną. Praca i dodatkowe zajęcia motywuje do aktywności życiowej, nadaje sens życia. Brak pracy i dodatkowych zajęć powoduje pogarszanie się samopoczucia i większa zachorowalność osób starszych, ich większą izolację i pozostawanie w domu.
- **Osoby długotrwale bezrobotne** - długotrwale bezrobotni to szczególna kategoria. Obejmuje ona

osoby, które z rozmaitych przyczyn pozostają bez pracy przez dłuższy czas, dlatego zawiera w sobie wszystkie inne kategorie defaworyzowanych. Grupa ta wyróżnia się szczególnie niską aktywnością na rynku pracy. O ile w przypadku wszystkich pozostałych kategorii można łatwo wskazać jeden główny powód trudności zawodowych, jak np. brak dyspozycyjności w przypadku samotnych matek, o tyle długotrwale bezrobotni dają najszerszy przekrój problemów, z jakimi borykają się de faworyzowani. Bardzo trudno zatem jest wskazać konkretne działania, które mogłyby przyczynić się do poprawy sytuacji tej grupy na rynku pracy. W przypadku długotrwale bezrobotnych niezwykle ważna jest diagnoza podstawowej przyczyny trudności, co wymaga dość indywidualnego podejścia.

- **Kobiety** – podstawową różnicą w sytuacji kobiet na rynku pracy- w porównaniu z mężczyznami – jest ich mniejsze uczestnictwo w pracy zawodowej. Kolejna różnica to niższe zarobki, mimo posiadania takich samych lub niejednokrotnie wyższych kwalifikacji niż mężczyźni. Gotowość do podjęcia pracy przez kobiety (zarówno wykształcone i posiadające kwalifikacje jak i te, które ich nie posiadają) jest ściśle uwarunkowana skalą obowiązków domowych, w tym związanych z urodzeniem i wychowywaniem dzieci. Z kolei niskie kwalifikacje kobiet negatywnie wpływają na mobilność zawodową kobiet – mąż staje się głównym żywicielem rodziny. Im większa liczba dzieci i im młodszy ich wiek, tym rzadziej kobiety decydują się na pracę zawodową, kolejną trudnością jest powrót do pracy po przerwie związanej z urodzeniem dzieci. Od strony popytu pracy – praca kobiet cieszy się „mniejszym wzięciem” niż praca mężczyzn.
- **Kobiety samotnie wychowujące dzieci** - Matki samotnie wychowujące dzieci postrzegają pracę głównie w wymiarze korzyści materialnych i bezpieczeństwa, jakie niesie za sobą posiadanie stałych dochodów. Osoby te, niejednokrotnie pozostając bez pracy przez okres kilku lat, są w złej sytuacji materialnej - dla takich osób jedynymi dostępnymi źródłami utrzymania są zasiłki i pomoc materialna z instytucji zajmujących się opieką nad osobami bezrobotnymi (urząd pracy, ośrodek pomocy społecznej). Zmiana sytuacji społeczno-zawodowej jest jednak dla samotnych matek bardzo dużym wyzwaniem, gdyż ich życie uzależnione jest przede wszystkim od obowiązków domowych i opieki nad dziećmi. Nie mając wsparcia ze strony innych, całą swoją uwagę i aktywność kierują w stronę dzieci. Osoby te zdają sobie sprawę, że uzależniając swój plan dnia od godzin pracy publicznych placówek, takich jak żłobki czy przedszkola, stają się mniej atrakcyjnymi kandydatami na pracownika. Ponadto są one świadome, że dla potencjalnego pracodawcy problem może stanowić absencja pracownika w przypadku choroby dziecka, czy niemożność odbywania podróży służbowych poza standardowymi godzinami pracy. Niski poziom wykształcenia i brak kwalifikacji. To dodatkowa komplikacja w przypadku części samotnych matek. Kobiety te zmuszone są szukać pracy fizycznej, która bardzo często organizowana jest w trybie kilkuzmianowym. W takiej sytuacji korzystanie z przedszkoli lub żłobków jest niemożliwe.
- **Osoby nieposiadające kwalifikacji zawodowych** – podstawowa bariera to brak kwalifikacji

i niski poziom wykształcenia. Często osoby te przynależą również do innych grup defaworyzowanych – osób powyżej 50+, osób niepełnosprawnych, kobiet samotnie wychowujących dzieci. Oferty pracy zwykle zawierają konkretne umiejętności i kwalifikacje oczekiwane od potencjalnych pracowników. Osoby bez kwalifikacji mają zatem do dyspozycji stosunkową niewielką liczbę ofert, które dotyczą zwykle prostych, niskopłatnych prac. Niskie wynagrodzenie ściśle wiąże się z typem pracy możliwej do wykonania przez pracowników o niskich kwalifikacjach lub w ogóle ich nieposiadających. oczekują jedynie aktualnych ofert pracy oraz możliwości wzięcia udziału w szkoleniach i kursach zawodowych. Nie oczekują pomocy finansowej. Niektóre matki wskazują także na pomoc w sprawowaniu opieki nad dziećmi, aby mogły podjąć pracę, lub wziąć udział w szkoleniu zawodowym. Na ogół dokładnie wiedzą w jakich kursach chcieli by uczestniczyć.

- **Osoby niepełnosprawne** - podstawowym źródłem problemów osób niepełnosprawnych są bariery edukacyjne i niski poziom wykształcenia. Niepełnosprawni mają dalej gorszy dostęp do edukacji, szczególnie edukacji wyższej, w porównaniu do ludzi prawnych i w efekcie słabszy dostęp do rynku pracy. Zbyt często orzeka się nauczanie indywidualne, które oznacza odsunięcie niepełnosprawnego od rówieśników i luki w jego wiedzy. Brakuje indywidualnych ścieżek rozwoju w uzupełniającej edukacji zawodowej. Inne bariery dla niepełnosprawnych to postrzeganie ich jako niewydajnych pracowników, przysparzających kłopotów, niekonkurencyjnych w stosunku do osób sprawnych.
- **Mieszkańcy miejscowości o najniższej liczbie mieszkańców** - na pozycję mieszkańców wsi i małych miejscowości wpływają różne czynniki: jakość edukacji, kwalifikacje zawodowe, sytuacja materialna, źródła dochodu, możliwość tworzenia alternatywnych form zatrudnienia, zła sytuacja agrarna gospodarstw rolnych, czy postawa tychże osób m.in. niska gotowość przekwalifikowywania się czy mobilności w celu znalezienia zatrudnienia. Działalność agroturystyczna nie jest rejestrowana. Jednym z poważniejszych powodów, które w zasadniczy sposób utrudniają podejmowane inicjatyw na rzecz aktywizacji zawodowej jest niski stopień samoorganizacji mieszkańców obszarów wiejskich. W większości swoją aktywność obywatelską ograniczają do udziału w wyborach samorządowych. Kolejnym problemem, bezpośrednio związanym z tworzeniem miejsc pracy, jest struktura rynków lokalnych i regionalnych.
- **Osoby zagrożone wykluczeniem cyfrowym** - wykluczenie cyfrowe to wykluczenie z funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym. Wynika ono ze stale rosnącej liczby dziedzin, na które wpływ wywierają nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne. E-włączenia i e-wykluczenia uwzględniają przede wszystkim następujące elementy: dostęp do nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (nie tylko posiadanie sprzętu zapewniającego odpowiednio efektywne korzystanie z globalnej sieci, ale również autonomię użytkownika tego sprzętu); umiejętności niezbędne do korzystania z nich, sposób użytkowania komputera

i Internetu (w szczególności cele korzystania); regularny charakter korzystania z nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych. Uwzględnienie w analizach e-wykluczenia nie tylko dostępu do narzędzi, ale również umiejętności posługiwania się nimi wydaje się uzasadnione; tym bardziej, że różnice w poziomie dostępu i w odsetku osób korzystających z globalnej sieci wykazują tendencję do zmniejszania w przeciwieństwie do utrzymujących się znacznych różnic w zakresie kompetencji cyfrowych oraz korzyści uzyskiwanych dzięki aktywnemu funkcjonowaniu w Internecie. Wyłączenie cyfrowe z pewnością przyczynia się do utrzymania obowiązującej hierarchii społecznej i utrwalania dysproporcji pomiędzy grupami społecznymi. Wynika to z konieczności posiadania m.in. coraz większej wiedzy, umiejętności, lepszych narzędzi, a także dysponowania czasem i środkami na zdobywanie ich. W konsekwencji wykluczenie cyfrowe może być powodowane wykluczeniem społecznym i coraz częściej zdarza się, że w dużym stopniu się z nim pokrywa. Następuje podział mieszkańców na e-wykluczonych i e-włączonych. Proporce pomiędzy tymi dwoma grupami są niestabilne - na wsiach i małych miasteczkach następuje przesunięcie progu w kierunku e-wyłączenia - coraz większe upowszechnienie się dostępu do globalnej sieci, a także coraz szerszy zakres spraw, które można przy jej użyciu załatwić (czasami wręcz tylko w ten sposób), skutkują stałym przesuwaniem się tego punktu. Jedną z konsekwencji stałego podnoszenia się progu kompetencji cyfrowych jest powstawanie społeczności wirtualnych, które odgrywają coraz większą rolę nie tylko w rzeczywistości wirtualnej, ale również w tej pozawirtualnej („offline”).

- **Osoby wyizolowane społecznie** - osoba jest społecznie wyizolowana jeśli nie utrzymuje (z odpowiednią częstotliwością) kontaktów z otaczającym ją środowiskiem społecznym, zewnętrznym w stosunku do własnego gospodarstwa domowego. Najsilniejszy wpływ na ryzyko izolacji społecznej ma wiek. Najbardziej narażone na izolację społeczną – skutek oddziaływania czynnika wieku – były osoby najstarsze najmniej – osoby najmłodsze (do 24 roku życia). Osłabieniu kontaktów społecznych sprzyjała także zła sytuacja dochodowa. Jeżeli chodzi o poziom wykształcenia, to wyraźny wpływ na zwiększenie ryzyka izolacji odnotowuje się w przypadku osób posiadających wykształcenie co najwyżej gimnazjalne. Ważnym czynnikiem wpływającym na osłabienie relacji społecznych jest niepełnosprawność. Istotny jest wpływ miejsca zamieszkania - najbardziej narażeni na izolację społeczną są mieszkańcy miast, najmniej – mieszkańcy wsi. Izolacją społeczną dotknięte są przede wszystkim osoby pozostające poza rynkiem pracy – renciści, bezrobotni, emeryci. Ubóstwo to również jeden z czynników izolacji społecznej. Potęguje ją ponadto niski poziom wykształcenia i związany z tym niski status zawodowy głowy gospodarstwa domowego, bezrobocie oraz niepełnosprawność. Ubóstwem dotknięte są przede wszystkim gospodarstwa domowe osób o niskim poziomie wykształcenia, robotników niewykwalifikowanych, rencistów, gospodarstwa z osobami bezrobotnymi, rodziny niepełne i wielodzietne. Relatywnie najczęściej kumulację różnych form ubóstwa obserwuje się na wsi oraz w małych miastach. Osłabienie więzi społecznych, relacji międzyludzkich, uważa się współcześnie

za jeden z najważniejszych czynników sprzyjających społecznemu wykluczeniu.

- Za szczególnym traktowaniem grup defaworyzowanych przemawiają nie tylko współczucie i względy ideowe, ale także prosty rachunek ekonomiczny i interes „niewykluczonych” mieszkańców. Upodmiotowienie obywateli oraz ich reintegracja społeczna i zawodowa ma bezpośrednie przełożenie na spadek bezrobocia, spadek wydatków na świadczenia socjalne oraz rozwój koniunktury wewnętrznej, tym samym zaś znajduje pozytywne odzwierciedlenie w finansach innych mieszkańców, budżetach gmin, możliwości przesunięcia kwot przeznaczonych na pomoc społeczna na inne cele.

Obszar przyszłych inicjatyw w zakresie przedsiębiorczości i rynku pracy:

Poniżej wypracowane wnioski przez zespół tematyczny to wnioski po analizie odpowiedzi na pytania 9 i 10. Uwzględniono również wnioski wypracowane w czasie dyskusji na zebraniach zespołu tematycznego:

- tworzenie nowych miejsc pracy i warunków umożliwiających podjęcie pracy osobom dotąd pozostającym bez pracy (oraz wkraczającym na rynek pracy - młodzież), a także tworzenia korzystnych warunków do zakładania nowych firm i rozwoju już istniejących sprzyjać będzie zwiększeniu potencjału rozwojowego osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy;
- należy zadbać o rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz wzrost poziomu ich konkurencyjności;
- Na obszarze LGD jest niska konkurencyjność sektora rolnego (rozdrobnienie struktury obszarowej gospodarstw, niski stopień towarowości gospodarstw i ich rentowności, niski stopień wyposażenia rolnictwa w nowoczesne środki techniczne, słabo rozwinięte powiązania producent – konsument oraz w ramach grup producenckich i rynkowych) – poprzez określone inicjatywy w przyszłym okresie programowania należy dążyć do podniesienia konkurencyjności gospodarstw rolnych.
- Na spółdzielczość socjalną należy popatrzeć jako na jedno z możliwych rozwiązań oferowanych w przyszłym LSR osobom z grup defaworyzowanych. Jednak należy mieć na uwadze, że brak ułatwień w zakresie prawnym, finansowym, sprawozdawczym, jednocześnie zaś szereg dodatkowych obowiązków w tym zakresie sprawia, że paradoksalnie trudniej jest prowadzić spółdzielnię socjalną niż zwykłą działalność gospodarczą. Nawet bez wiedzy specjalistycznej można założyć, że osoby bezdomne, uzależnione, chore psychicznie nie posiadają odpowiednich kompetencji administracyjnych, organizacyjnych i zarządczych, by oprócz radzenia sobie ze swoimi prywatnymi problemami, uporać się z prowadzeniem spółdzielni socjalnej – dlatego tak ważne jest wsparcie z zakresu edukacji prawnego – podatkowej.

Obszar przyszłych inicjatyw w zakresie edukacji:

Wnioski:

- Kapitał ludzki jest jednym z głównych czynników rozwoju – sprzyjającym czynnikiem związanym z kapitałem ludzkim jest taniość siły roboczej; innym czynnikiem jest nienajgorszy poziom kwalifikacji, a przede wszystkim możliwość jego doskonalenia;
- Na terenie LGD, obserwowana jest od dłuższego czasu emigracja ludzi młodych i wykształconych – przełamanie tej bariery stanowi jedno z ważniejszych wyzwań również dla polityki lokalnej i powinno zostać ujęte w przyszłej LSR, w zakresie możliwym do realizacji tj. np. poprzez edukację obywatelską, działania wzmacniające integrację i zachęcające młodzież do dostrzegania mocnych stron miejsca, którym zamieszkują, również jako miejsca w którym można pozostać i pracować.
- Szansę dla mieszkańców może stanowić podnoszenie kwalifikacji bądź ich zmiana;
- Należy pomóc ludziom w podejmowaniu decyzji o dodatkowym zarobkowaniu poprzez umożliwienie uczestnictwa w kursach, szkoleniach i warsztatach – np. szkolenia w zakresie świadczenia wysokiej jakości usług turystycznych i wspierać rozwój produktów lokalnych, markowych (m.in. w obrębie już istniejącego „Piekielnego szlaku”);
- Należy zadbać o rozwój nowych technologii i upowszechnienie informacji, rozwój usług IT - to wszystko wpłynie korzystnie na rozwój integracji społecznej, zmniejszy odpływ młodych ludzi do większych miast (np. poprzez wykorzystanie telepracy);
- Działania z zakresu aktywizacji mieszkańców oraz podnoszenia ich kompetencji przyczynią się do poprawy jakości życia;
- Działania w zakresie edukacji powinny być uzupełniane licznymi spotkaniami, konferencjami i szkoleniami które przyczynią się do większej integracji mieszkańców i partnerów społecznych;
- Organizacja szkoleń dla mieszkańców LGD z zakresu szeroko rozumianej przedsiębiorczości, informatyki, pozyskiwania środków zewnętrznych, zarządzania projektami, prowadzenia działalności gospodarczej, spółdzielni socjalnych - należy podjąć działania ukierunkowane na aktywizację mieszkańców LGD i wzmocnienie kapitału społecznego.
- Należy zadbać o dostęp do informacji z wykorzystaniem nowych technologii.
- Należy organizować konferencje, szkolenia, seminaria, warsztaty tematyczne itp., za pomocą których LGD zamierza skutecznie dotrzeć do społeczności lokalnych i przekonać je, iż warto aktywnie uczestniczyć w bieżącej realizacji LSR.
- Jednym z wiodący celów powinno być skierowanie działań do młodzieży poprzez wzmożone działania edukacyjne w różnych dziedzinach z wykorzystaniem obiektów pełniących funkcje publiczne takie jak: świetlice wiejskie, ośrodki kultury. Spowoduje to zwiększenie poczucia związania z miejscowością i wyrównaniem szans edukacyjnych w porównaniu do młodzieży miejskiej.
- Ważną grupą docelową powinny być kobiety (zwłaszcza 50+), które wyrażają chęć podnoszenia swoich umiejętności i ich wykorzystania przez wszelkiego rodzaju warsztaty (rękodzielnicze,

kulinarne, artystyczne, czy z zakresu przedsiębiorczości, autoprezentacji). Zwiększy to poczucie ich własnej wartości poprzez uzewnętrznienie działań poza swoją miejscowością. W konsekwencji może to prowadzić do sprzedaży swoich dzieł i wspomżenia budżetów domowych, a ponadto do współuczestnictwa w promocji obszaru.

Obszar przyszłych inicjatyw w zakresie infrastruktury:

Wnioski:

- Bezpośrednie sąsiedztwo miast wpływa na ekspansję terenów zabudowanych na obszar użytków rolnych. Pomiedzy obszarami wiejskimi i lokalnymi ośrodkami miejskimi istnieją silne powiązania przestrzenne, które w istotnym stopniu oddziałują na kierunki rozwoju lokalnego. Duża aktywność gospodarcza obszarów sąsiadujących z miastami oraz dynamiczny rozwój budownictwa na tych terenach przekłada się na relatywnie wyższe dochody własne gmin, w porównaniu z gminami położonymi peryferyjnie. Na obszarach wiejskich peryferyjnych można zaobserwować wysoki udział gruntów rolnych, na których zaprzestano prowadzenia działalności rolniczej, a także słabszy rozwój przedsiębiorczości.
- Realizacji wymaga duże wsparcie budowy infrastruktury okołoturystycznej – stwarza się poprzez to szansę na poprawę jakości życia na obszarze LGD.
- Trzeba poprawić już istniejącą infrastrukturę rekreacyjną, sportową i turystyczną, która służyć będzie nie tylko mieszkańcom z obszaru LGD ale także przybywającym tu na odpoczynek gościom, turystom;

Obszar przyszłych inicjatyw w zakresie ochrony przyrody i ekologii:

Wnioski:

- Należy prowadzić politykę zrównoważonego rozwoju obszaru LGD;
- Należy wspierać lokalną społeczność w zakresie: edukacji ekologicznej w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych i wykorzystywania OZE, ekologicznej produkcji warzywnej i owocowej, tworzenia krótkich „łańcuchów dostaw” w zakresie mikro i małych przedsiębiorstw, spółdzielni, grup producenckich, zrzeszeń rolników;
- Na obszarze LGD istnieją bardzo warunki dla rozwoju turystyki - wysoka przydatność środowiska przyrodniczego dla rozwoju turystyki (wysoka lesistość) i produkcji ekologicznej żywności (stosunkowe niskie zanieczyszczenie)

Obszar przyszłych inicjatyw w zakresie inicjatyw, wydarzeń dla dzieci i młodzieży, organizacji festynów i imprez kulturalnych, działań aktywizujących seniorów, integracji społecznej:

Wnioski:

- Należy przedsięwziąć działania kładące nacisk na wzmocnienie więzi międzyludzkich i rozbudzenie zaangażowania ludzi w diagnozowanie i rozwiązywanie problemów lokalnych, co spowoduje wspólne podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości życia;
- W społeczności lokalnej tkwi ogromny potencjał osłabiony jedynie przez dzisiejsze nawyki cywilizacyjne – zamykanie się „w czterech ścianach” (zwłaszcza przez młodzież), zanikanie kontaktów międzyludzkich, izolacja i brak spojrzenia bardziej perspektywicznego, brak „empatii”, brak liderów i animatorów. Są one – według uczestników zespołu – na tyle słabe, że możliwe do zmiany i powrotu do coraz modniejszej – tradycji lokalnej;
- Należy wzmocnić integrację społeczną np. przez tworzenie sieci współpracy, wykorzystać potencjał administracji samorządowej, lokalnych organizacji pozarządowych i grup nieformalnych (np. koła gospodyń wiejskich), które mogą być podstawą współpracy na obszarze LGD;
- Należy wspierać inicjatywy mieszkańców związane z kultywowaniem tradycji, z uprawianiem zanikających zawodów i wytwarzaniem specjalistów jako produktów lokalnych;

Obszar przyszłych inicjatyw w zakresie inicjatyw dziedziny turystyki, agroturystyki, promocji turystycznej

Wnioski

- Obszar LGD powinien się rozwijać w oparciu o turystykę, szczególnie turystykę rodzinną, głównie weekendową i wakacyjną, pobytową.
- Należy zadbać o infrastrukturę związaną z budową i oznakowaniem tras turystycznych, remont obiektów, które są celami wycieczek (kąpieliska, pomniki przyrody nieożywionej, kapliczki, pomniki, cmentarze, zabytki, enklawy przyrodnicze) a także wspierać powstanie nowych miejsc noclegowych i usług gastronomicznych;
- Szczególnego wsparcie wymaga rozwój działalności gospodarczej związanej z przemysłem turystycznym (przemysłem „wolnego czasu”) jako jednym ze źródeł zapotrzebowania na lokalne usługi turystyczne wraz z ofertą towarzyszącą – noclegi, gastronomia, sport, oferta animacyjna dla rodzin z dziećmi, produkt regionalny, „mała kultura”, szlaki konne, pisanie rowerowe, nordic-walking;
- Poszerzenie oferty szlaków turystycznych (np. poprzez utworzenie szlaku konnego), ich rozbudowa i uatrakcyjnienie wpłynie na urozmaicenie oferty turystycznej LGD, rozwój infrastruktury okołoturystycznej a pośrednio przyczyni się do rozwoju nowych form usług i tworzenia miejsc pracy, powstawanie nowych podmiotów gospodarczych a tym samym nowych źródeł dochodu mieszkańców; efektem ożywienia gospodarczego jest bowiem wzrost zamożności społeczeństwa w znacznym stopniu determinujący jakość życia;

- Należy zadbać o rozwój i podnoszenie konkurencyjności lokalnego agrobiznesu – specjalizacja w wybranych dziedzinach usług cechujących się wysokim poziomem konkurencyjności i wysoką jakością;
- Należy dążyć do stworzenia spójnego i efektywnego systemu promocji obszaru;

VI. Wniosek ogólny

Obraz Lokalnej Grupy Działania „U ŹRÓDEŁ”, jaki wyłania się z niniejszej badania jest pozytywny. Z przeprowadzonych badań i monitoringu wynika, że po 7 latach, w zakresie rozpoznawalności oraz realizacji celów głównych Lokalnej Strategii Rozwoju i programu LEADER osiągnięto pozytywne rezultaty, jednak niektóre kierunki działań wymagają intensyfikacji.

Opracowując lokalną strategię rozwoju na lata 2014-2020 dla obszaru działania LGD „U ŹRÓDEŁ”, zasadnym uznaje się wzięcie pod uwagę wyrażonych priorytetów przez ankietowanych, zarówno przy formułowaniu celów głównych jak i działań dla konkretnych grup docelowych.

Należy zwrócić szczególną uwagę na równowagę pomiędzy zasobami społeczno – kulturowymi, przyrodniczymi, naturalnymi, gospodarką a potrzebami i oczekiwaniami społecznymi dotyczącymi możliwości godnego życia przejawiającymi się m.in. uzyskiwaniem odpowiednich dochodów, nieskrępowanym dostępem do szeroko rozumianej infrastruktury społecznej i technicznej oraz bogatą ofertą turystyczną, kulturalną i dostępem do informacji w małych miejscowościach.

Raport zostanie upowszechniony za pomocą strony internetowej LGD „U ŹRÓDEŁ”: www.uzrodel.pl

Europejski Fundusz Rolny na rzecz
Rozwoju Obszarów Wiejskich

VII. Załączniki nr 1 – Kwestionariusz ankietowy.

KWESTIONARIUSZ ANKIETOWY

Szanowny/-a Panie/-i,

Niniejsza ankieta jest anonimowa. Zostanie wykorzystana przy pracach nad sporządzaniem przez Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – U ŹRÓDEŁ” Lokalnej Strategii Rozwoju. Chcemy poznać Pana/-i oczekiwania i potrzeby związane z rozwojem obszaru, a tym samym poprawą jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich. Prosimy o udzielenie szczerych odpowiedzi.

Dziękujemy za poświęcony czas.

PYTANIA ANKIETOWE

Pytanie 1.

Czy dotarła do Pana/-i informacja, że na terenie zamieszkiwanym przez Pania/-ią działa Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – U ŹRÓDEŁ”?

(Zaznacz właściwą odpowiedź poprzez postawienie znaku x.)

tak

nie

W przypadku odpowiedzi twierdzącej podaj skąd pochodziła informacja.

(Zaznacz właściwą odpowiedź poprzez postawienie znaku x. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.)

od osoby trzeciej

z artykułu prasowego

ze strony internetowej

przez udział w spotkaniu informacyjno-aktywizującym zorganizowanym przez lgd

- przez udział w wyjeździe studyjnym – poznaj dobre przykłady
- przez udział w realizowanym projekcie
- przez skorzystanie z doradztwa
- z innego źródła, *jakiego?*.....

Pytanie 2.

Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania - U ŹRÓDEŁ” działa na obszarze 9 gmin: Białaczów, Paradyż, Żarnów (woj. łódzkie), Bliżyn, Gowarczów, Końskie, Ruda Maleniecka, Smyków, Stąporków (woj. świętokrzyskie).

Czy Pana/-i zdaniem to obszar, który jest:

(Zaznacz właściwą odpowiedź poprzez postawienie znaku x. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.)

- spójny wg kryterium przestrzennego
- spójny wg kryterium historyczno-kulturowego
- spójny wg kryterium przyrodniczo-krajobrazowego
- spójny wg kryterium gospodarczo-społecznego
- niespójny
- nie wiem

Pytanie 3.

Czy Pana/-i zdaniem w okresie ostatnich 5 lat zaszły zauważalne pozytywne zmiany w Pana/-i otoczeniu (miejscowości, gminie)?

(Zaznacz właściwą odpowiedź poprzez postawienie znaku x.)

- zdecydowanie tak
- tak
- raczej tak
- nie zauważyłem/-am zmian

- nie
- zdecydowanie nie

Pytanie 4.

Jeśli w pytaniu 3 zaznaczył Pan/-i jedna z trzech pierwszych odpowiedzi, proszę wskazać z poniżej podanych, dziedziny, w których zmiany Pan/-i zauważył/-a.

(Zaznacz właściwą odpowiedź poprzez postawienie znaku x. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.)

- aktywność społeczna
- sport i rekreacja
- kultura, tradycja, historia
- infrastruktura komunalna
- powiązane komunikacyjne miejscowości (drogi publiczne, ścieżki rowerowe, transport publiczny i prywatny)
- ochrona środowiska
- estetyka miejscowości
- oferta spędzania wolnego czasu
- dostępność rynku pracy
- sytuacja ekonomiczna mieszkańców

Pytanie 5.

W skali od 1 -5 proszę wskazać stopień swojego zadowolenie z życia w swojej miejscowości.

(zaznacz właściwą odpowiedź poprzez wzięcie w obwódkę odpowiedniej cyfry)

- 1 – bardzo niski
- 2 – niski
- 3 – wystarczający
- 4 – wysoki
- 5 – bardzo wysoki

Pytanie 6.

Czy Pana/-i stopień zadowolenia z życie w swojej miejscowości wynika z zauważonych zmian w otoczeniu?

(Zaznacz właściwą odpowiedź poprzez postawienie znaku x.)

- tak
- nie
- nie wiem
- z innych przyczyn

Pytanie 7.

Kto Pana/-i zdaniem podejmuje działania na rzecz rozwoju lokalnego (miejscowości, gminy)?

(Zaznacz właściwą odpowiedź poprzez postawienie znaku x. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.)

- wójt (burmistrz)
- radni
- pracownicy urzędu gminy
- sołtys z radą sołecką
- Ochotnicza Straż Pożarna
- koło gospodyń wiejskich
- lokalna organizacja pozarządowa
- dyrektor szkoły
- przedsiębiorcy
- społecznicy
- inni *(kto?)*.....

Pytanie 8.

Czy kiedykolwiek był Pan/-i zaangażowany/-a w jakimś działaniu na rzecz własnej miejscowości bądź innej aktywności społecznej?

(Zaznacz właściwą odpowiedź poprzez postawienie znaku x.)

- tak
- nie

nie pamiętam

nie interesuje mnie tego typu działalność

Pytanie 9.

Nowy okres programowania to nowe możliwości zmian. Do osiągnięcia jakich celów, określonych w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Pana/-i zdaniem, powinno się dążyć, aby poprawić jakość życia mieszkańców na obszarze działania „LGD - U ŹRÓDEŁ”?

(w skali od 1- 4 zaznacz właściwą odpowiedź poprzez wzięcie w obwódkę odpowiedniej cyfry, przy czym oznaczają one: 1 – w ogóle nie dążyć, 2 – dążyć umiarkowanie, 3 – dążyć, 4 – dążyć priorytetowo)

Lp.	Cele	Skala			
		1	2	3	4
1	Wzmocnienie potencjału społecznego, w tym z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych i wspieranie partycypacji społeczności lokalnej w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju.	☐	☐	☐	☐
2	Zakładanie działalności gospodarczej i rozwój przedsiębiorczości.	☐	☐	☐	☐
3	Dywersyfikacja źródeł dochodu, w tym tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego tj. infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych w celu udostępniania jej lokalnym producentom.	☐	☐	☐	☐
4	Podnoszenie kompetencji osób obszaru LSR w powiązaniu z zakładaniem działalności gospodarczej, rozwojem przedsiębiorczości lub dywersyfikacją źródeł dochodów, w szczególności rolników i osób długotrwale pozostających bez pracy.	☐	☐	☐	☐
5	Podnoszenie Wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych, a także innowacji.	☐	☐	☐	☐
6	Rozwój produktów lokalnych	☐	☐	☐	☐
7	Rozwój rynków zbytu, za wyjątkiem targowisk.	☐	☐	☐	☐
8	Zachowanie dziedzictwa lokalnego.	☐	☐	☐	☐
9	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej.	☐	☐	☐	☐
10	Rozwój infrastruktury drogowej gwarantującej spójność terytorialną w zakresie włączenia społecznego.	☐	☐	☐	☐

11	Rozwój małego przetwórstwa oraz tworzenie sieci w zakresie utworzenia krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych oraz działań promocyjnych i marketingowych	☐	☐	☐	☐
12	Aktywizowanie bezrobotnych, grup de faworyzowanych, współpraca LGD z przedsiębiorcami w celu identyfikowania potencjalnych możliwości zatrudnienia dla osób z obszaru LSR, sieciowanie podmiotów zaangażowanych w pracę z grupami de faworyzowanymi i bezrobotnymi tj.: ośrodki pomocy społecznej, powiatowe urzędy pracy, ośrodki doradztwa rolniczego.	☐	☐	☐	☐
13	Wykorzystanie technologii informacyjnych w Rozwoju pozarolniczych miejsc pracy czy udostępniania zasobów kulturowych, przyrodniczych i turystycznych obszarów wiejskich.	☐	☐	☐	☐

Pytanie 10.

Jakie inicjatywy, projekty są Pana/-i zdaniem, najbardziej potrzebne mieszkańcom?

(w skali od 1- 4 zaznacz właściwą odpowiedź poprzez wzięcie w obwódkę odpowiedniej cyfry, przy czym oznaczają one: 1 – w ogóle nie powinny być realizowane, 2 – niepotrzebne 3 – potrzebne, 4 – bardzo potrzebne)

Lp.	Inicjatywa, projekt	Skala			
		1	2	3	4
1	<i>Tworzenie nowych miejsc pracy</i>	☐	☐	☐	☐
2	<i>Inwestycje w infrastrukturę drogową</i>	☐	☐	☐	☐
3	<i>Inicjatywy przeznaczone dla dzieci i młodzieży</i>	☐	☐	☐	☐
4	<i>Rozwój ścieżek rowerowych</i>	☐	☐	☐	☐
5	<i>Lokalna przedsiębiorczość</i>	☐	☐	☐	☐
6	<i>Aktywizacja istniejących świetlic wiejskich</i>	☐	☐	☐	☐
7	<i>Poprawa estetyki miejsc publicznych</i>	☐	☐	☐	☐
8	<i>Organizacja festynów, imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych</i>	☐	☐	☐	☐
9	<i>Budowa, rozbudowa, remont placów zabaw dla dzieci</i>	☐	☐	☐	☐

10	<i>Działania aktywizujące seniorów</i>	☐	☐	☐	☐
11	<i>Budowa, remont obiektów sportowych</i>	☐	☐	☐	☐
12	<i>Promocja i rozwój infrastruktury OZE (odnawialnych źródeł energii)</i>	☐	☐	☐	☐
13	<i>Budowa świetlic wiejskich</i>	☐	☐	☐	☐
14	<i>Organizacja szkoleń i warsztatów</i>	☐	☐	☐	☐
15	<i>Promocja turystyczna obszaru</i>	☐	☐	☐	☐
16	<i>Podtrzymywanie lokalnych tradycji i zawodów</i>	☐	☐	☐	☐
17	<i>Rozwój szlaków pieszych, rowerowych, konnych, Nordic Walking Parków</i>	☐	☐	☐	☐
18	<i>Wsparcie ngo i ekonomii społecznej</i>	☐	☐	☐	☐
19	<i>Rozwój usług turystycznych</i>	☐	☐	☐	☐
20	<i>Remont, renowacja i odnawianie zabytków i miejsc pamięci</i>	☐	☐	☐	☐
21	<i>Budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej</i>	☐	☐	☐	☐
22	<i>Produkt lokalny</i>	☐	☐	☐	☐
23	<i>Ochrona zasobów przyrodniczych</i>	☐	☐	☐	☐
24	<i>Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej</i>	☐	☐	☐	☐
25	<i>Wsparcie działalności artystycznej, promocja lokalnych twórców ludowych</i>	☐	☐	☐	☐
26	<i>Wydarzenia sportowe i rekreacyjne</i>	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐

27	<i>Działania proekologiczne</i>				
28	<i>Publikacje promocyjno-informacyjne</i>	☐	☐	☐	☐

Pytanie 11.

Do kogo, zdaniem Pana/-i, powinny być kierowane działania w ramach różnych projektów?

(Zaznacz właściwą odpowiedź poprzez postawienie znaku x. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.)

- dzieci
- młodzież
- kobiety
- kobiety samotnie wychowujące dzieci
- osoby powyżej 50. roku życia
- osoby niepełnosprawne
- osoby długotrwale bezrobotni
- osoby nieposiadające kwalifikacji zawodowych
- osoby zatrudnione
- przedsiębiorcy
- organizacje pozarządowe
- osoby korzystające z pomocy społecznej
- mieszkańcy miejscowości o najniższej liczbie mieszkańców
- inne osoby (*kto?*).....
- żadna z grup nie powinna być preferowana, projekty winne być skierowane do ogółu mieszkańców

Pytanie 12.

Czy jest Pan/-i zainteresowany otrzymywaniem informacji na temat działalności LGD i stopnia wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju?

(Zaznacz właściwą odpowiedź poprzez postawienie znaku x.)

- tak
- nie
- nie jestem zdecydowany

Pytanie 13.

Którą z podanych poniżej form przekazu informacji uważa Pan/-i za najbardziej skuteczną?

(Zaznacz właściwą odpowiedź poprzez postawienie znaku x. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.)

- strona internetowa „LGD – U ŹRÓDEŁ”
- facebook
- telewizja internetowa
- lokalna prasa
- ogłoszenia na słupach, tablicach
- przekaz bezpośredni na zebraniach wiejskich
- przekaz elektroniczny (smartfon, skrzynki e-mailowe)
 - forum
 - inny (jaki?).....

METRYCZKA RESPONDENTA

1. Płeć
 - kobieta
 - mężczyzna
2. Wykształcenie
 - podstawowe
 - średnie
 - średnie zawodowe
 - wyższe
3. Wiek
 - od 18 lat do 25 lat
 - od 26 lat do 35 lat
 - od 36 lat do 45 lat
 - 46 lat do 55 lat
 - powyżej 56 lat

4. Miejsce zamieszkania

- Gmina Białaczów
- Gmina Bliżyn
- Gmina Gowarczów
- Gmina Końskie
- Gmina Paradyż Gmina
- Gmina Smyków
- Gmina Stąporków
- Gmina Żarnów

5. Status zawodowy

- osoba w samozatrudnieniu
- osoba zatrudniona na umowę o pracę
- osoba zatrudniona na umowę cywilno-prawną
- osoba prowadząca działalność gospodarczą i zatrudniająca pracowników
- do 9 pracowników
 - od 9 pracowników do 49 pracowników
 - od 50 pracowników do 249 pracowników
- osoba bezrobotna
- osoba poszukująca pracy
- emeryt
- osoba studiująca lub ucząca się

6. Status społeczny

- osoba korzystająca z pomocy społecznej
- osoba niekorzystająca z pomocy społecznej

METRYCZKA ANKIETERA

1. Numer ankietera:.....

2. Imię i nazwisko
3. Data.....,
4. Godzina rozpoczęcia wywiadu,
5. Godzina zakończenia wywiadu.....,
6. Miejsce przeprowadzenia wywiadu..... z nazwą
miejscowości..... gmina.....
7. Ewentualne uwagi:.....
.....
.....